

Модельна навчальна програма

«Українська література. 7–9 класи»

для закладів загальної середньої освіти

(автори: Заболотний О. В., Слоньовська О. В., Ярмутьська І. В.)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Цю модельну навчальну програму укладено відповідно до Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», на основі Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 898, та з урахуванням положень Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 235.

Програма передбачає базовий предметний цикл навчання української літератури в закладах загальної середньої освіти.

Програма має таку **структуру**:

- 1) пояснювальна записка, у якій визначено мету, завдання предмета, принципи програми, її структуру, шляхи реалізації;
- 2) основна частина, у якій зазначено зміст навчального матеріалу для кожного класу за розділами й темами, очікувані результати навчання та орієнтовні види навчальної діяльності (за розділами);
- 3) прикінцева частина, у якій зазначено компетентнісний потенціал курсу та ціннісні орієнтири.

У контексті сучасних освітніх пріоритетів **мета** навчання української літератури – формування, розвиток національно свідомих, компетентних читачів і читачок із гуманістичним світоглядом, які знайомляться з художніми й інформаційними текстами для національного, духовного й культурного збагачення, для формування ціннісних орієнтирів й нового емоційно-чуттєвого досвіду. Учні та учениці беруть участь у різних комунікативних ситуаціях і взаємодіють на основі прочитаних текстів.

Основні **завдання** вивчення української літератури в школі:

розвинути стійку потребу читати надбання класичної та сучасної української літератури, здатність осмислено сприймати прочитане, вміння критично оцінювати, інтерпретувати літературні твори й висловлювати про них свою думку;

сформувати почуття патріотизму та розуміння того, що українська література – частина світового літературного надбання, уписана в європейський контекст (на рівні вираження гуманістичних ідеалів, прагнення народу до свободи, суверенності кожної особистості, а також на рівні визначних естетичних досягнень тощо);

навчити сприймати літературу як мистецтво слова, ставитися до неї як до національного надбання, розуміти культурну цінність творів іншого часу, толерантно ставитися до «інакшості», до відмінного від власного погляду;

навчити використовувати духовний потенціал української літератури для національного та культурного самовираження, творчої самореалізації, для вирішення життєвих ситуацій;

збагатити духовний світ підлітків через естетичне сприйняття творів художньої літератури;

активізувати / реалізувати творчу уяву, креативне мислення, естетичний смак, комунікативні вміння;

сформувати в підлітків потребу вести уявний діалог із творами словесного мистецтва, необхідність у рефлексії над думками й почуттями;

сприяти залученню підлітків до лідерства в організації колективних справ, активній участі в житті громади з опорою на критичне й аналітичне мислення, емоційний інтелект, на здобуті літературні знання й набуті комунікативні вміння;

розширити кругозір і збагатити словниковий запас підлітків.

Навчання української літератури ґрунтується на таких **принципах**: науковості й доступності навчального матеріалу; зв'язку теорії з практикою; наступності й перспективності, системності й послідовності; позитивної емоційності, використання методів і прийомів, які задовольняють допитливість; комунікативної спрямованості освітнього процесу; демократизації та гуманізації; україноцентризму й полікультурності змісту; варіативності й диференціації; природовідповідності.

Очікувані результати навчання, окреслені в першій колонці основної частини модельної програми, – це результати, яких потрібно досягти на певному етапі освітнього процесу. Їх визначено згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання в мовно-літературній освітній галузі (додаток 2 до Державного стандарту).

Пропонований **зміст** окреслює рекомендований обсяг навчального матеріалу, який потрібно опанувати за певний період навчання в процесі досягнення очікуваних результатів. Зміст навчального матеріалу поділено на розділи й теми відповідно до вікових особливостей сприйняття учнів та учениць, відповідно до читацьких уподобань підлітків, з урахуванням послідовності перебігу літературного процесу. У програмі до кожного розділу запропоновано **рубрики**, що сприятимуть вивченню української літератури з урахуванням досягнень сучасного літературознавства та культурного контексту: теорія літератури (ТЛ), позакласне читання (ПЧ), мистецький контекст (МК), міжпредметні зв'язки (МЗ), твори для додаткового читання.

Запропоновані **види навчальної діяльності** враховують традиції вітчизняної методики й включають, окрім завдань для фронтальної, групової, парної та індивідуальної роботи, також елементи онлайн-діяльності. Педагоги можуть обирати види навчальної діяльності з тих, що запропоновані в програмі; адаптувати рекомендовані види діяльності відповідно до потреб здобувачів освіти та особливостей організації освітнього процесу; додавати або пропонувати інші види навчальної діяльності, згідно з освітніми методиками й технологіями, які використовує вчитель / вчителька, а також наявних засобів навчання.

Рекомендована кількість годин на вивчення української літератури в 7–9 класах – 2 години на тиждень (70 годин на рік). Кількість годин на вивчення тієї чи тієї теми вчитель / вчителька розподіляє самостійно.

Навчальний матеріал для кожного класу подано за розділами, у межах яких виокремлено теми. У 7 та 8 класах твори класиків і твори сучасних письменників органічно поєднано в межах розділів і тем за проблемно-тематичним принципом, а в 9 класі – як за проблемно-тематичним, так і за історико-хронологічним. У 9 класі для вивчення запропоновано художні твори, які репрезентують певну добу, що дає змогу учням / ученицям отримати загальні уявлення про перебіг літературного процесу.

Запропоновані для вивчення художні твори порушують вічні проблеми гідності й людяності, добра й зла, прекрасного в природі й у людському житті тощо. Літературні персонажі художніх творів допомагають формуванню почуття патріотизму, милосердя, справедливості, громадянської позиції.

У програмі розширено традиційне для навчальних програм коло читання, зокрема запропоновано твори таких жанрових різновидів, як поезія в прозі, лірична проза, документалістика, фентезі, пригодницький детектив. Курс літератури демонструє взаємозв'язок між різними поколіннями творців, різними стилями письма, тематикою та проблематикою художніх творів.

Текстуальна робота над рекомендованими програмою творами передбачає співпрацю (співтворчість) учителя / учительки з учнями та ученицями, роботу в групах, ігрові моменти, самостійну чи колективну роботу. На уроках практично реалізуємо різні види аналізу художнього твору: 1) «услід за автором» (аналіз за розвитком дії в художньому творі); 2) пообразний; 3) зіставно-порівняльний; 4) проблемно-тематичний; 5) сюжетно-композиційний. Упродовж 7–9 класів учні та учениці повинні оволодіти цими видами аналізу, а також підготуватися до початків соціологічного, культурологічного, психологічного, стилістичного та інших видів поглибленого аналізу художніх творів.

На основі цієї модельної навчальної програми заклад освіти має розробити й затвердити навчальну програму. Розробляючи навчальну програму, педагоги можуть вносити зміни в пропонований зміст навчального матеріалу відповідно до підготовленості класу, регіональних особливостей, необхідності своєчасного реагування на конкретні умови, у яких відбувається освітній процес, зокрема: доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент; розширювати й поглиблювати або ущільнювати зміст окремих розділів, тем програми, зважаючи на потреби учнів / учениць, запити батьків тощо; доповнювати перелік творів, зокрема тими, які запропоновано для додаткового чи позакласного читання; вилучати окремі питання з метою уникнення перевантаження. Загальний обсяг таких змін може досягати 20 %.

Орієнтовна кількість годин: 2 год на тиждень; 70 год на навчальний рік.
Література рідного краю – 2 год.
Позакласне читання – 2 год.

7 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
І семестр		
Вступ		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-1] самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого [9 МОВ 1.2.3-1] обґрунтовує свою позицію щодо почутого повідомлення з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними [9 МОВ 1.5.1-4] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи [9 МОВ 2.5.2-1]	Функції художньої літератури. Спорідненість функцій літератури з функціями інших видів мистецтва. ТЛ: <i>роди художньої літератури; епічні й ліричні жанри</i> (повторення). МЗ: функції мистецтва (<i>образотворче, музичне мистецтво</i>).	• Пояснення теоретико-літературних понять, наведення прикладів. • Робота зі словниками, довідниками зокрема в цифровому середовищі. • Усне повідомлення з презентацією. • Записування власних міркувань, оформлення їх у вигляді медійного продукту. • Структурування вивченого з теми у вигляді таблиці-опори, схеми. • Створення статті для енциклопедії «Вікіпедія» про функції художньої літератури. • Створення асоціативної хмари про функції літератури. • Усне висловлення на тему «Нація, яка читає книжки, – непереможна!»

3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету [9 MOV 3.2.3-2]		
Розділ 1 ОЙ НА ГОРІ ТА ЖЕНЦІ ЖНУТЬ		
Тема «Народна творчість»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання фольклорних творів [9 MOV 1.1.1-1-2] відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 MOV 1.1.2-1-2-2] обговорює жанрово-родову належність художнього тексту, тематичні та загальні естетичні особливості [9 MOV 1.1.2-2] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 MOV 1.1.2-4] характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих художніх деталей [9 MOV 1.5.3-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація,	Народні соціально-побутові пісні, їх різновиди (оглядово). Ідейно-художнє багатство соціально-побутових пісень. ТЛ: соціально-побутові пісні. Народна козацька пісня «Ой на горі та женці жнуть». Образ козака-воїна, захисника України. Відображення життя та побуту козаків. Поєднання громадянських і родинних мотивів, художня образність. МЗ: козацька доба (історія); українські народні пісні (музичне мистецтво). Народна чумацька пісня «Чумаче, чумаче, чого зажурився?». Зображення непростого мандрівного життя чумаків. Розлука з родиною, туга за домівкою. Народна стрілецька пісня «Там, під львівським замком».	• Прослуховування народних пісень. • Виразне читання соціально-побутових пісень. • Створення «ланцюжка асоціацій». • Виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять. • Коментування використання експресивної лексики, емоційного настрою пісні. • Визначення теми, мотиву, художніх засобів, жанрових ознак народних пісень. • Обговорення почуттів, думок, викликаних поетичними творами, центральними образами. • Робота з довідковими джерелами. • Використання образів, цитат із прочитаних творів у письмовій роботі. • Оцінювання / самооцінювання індивідуальної чи колективної роботи. • Визначення ролі художніх засобів образотворення. • Зустріч із виконавцями народних пісень. • Використання фрагментів текстів народних пісень, образів із них для створення власних текстів / медіатекстів на засадах академічної

критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання фольклорних творів [9 МОВ 2.1.1-1-1] характеризує взаємозв'язок між темою та мотивом тексту [9 МОВ 2.2.3-1] розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби [9 МОВ 2.2.6-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів фольклорних творів [9 МОВ 2.2.7-1-1] коментує власні почуття під час читання тексту і враження від прочитаного [9 МОВ 2.3.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну самостійно визначену тематику [9 МОВ 3.1.2-1] виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 3.2.2-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах фольклорних творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-1]	Пісня-реквієм січовому стрілецтву. Мотив засудження війни. Народна стрілецька пісня літературного походження «Йде січове військо» (М. Гайворонський). Пісня супротиву. Віра в перемогу, патріотизм, оптимізм у творі. ТЛ: <i>пісня-реквієм.</i> МЗ: січові стрільці (<i>історія</i>). Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): народні пісні «Їхав, їхав козак містом», «Стоїть явір над водою», «Над річкою бережком», «Весна-красна наступає, із стріх вода капле», «Ой у степу криниченька», «В суботу пізенько», «Била мене мати березовим прутом», «Забілили сніги», «Ой матінко-зірко», «Повіяв вітер степовий», «Зелений дубочку», «Розпрощався стрілець»; Роман Купчинський «Засумуй, трембіто»; ЛевкоЛепкий «Гей, видно село». МК: М. Лисенко. «Запорізький марш», народна пісня «Їхав козак на війноньку» (музика й виконання – рок-гурт «Гайдамаки»), народна пісня «Козак від'їжджає» (обробка – О. Стадник, виконання – Волинський народний хор), народна пісня «Ой ішов чумак з Дону» (музика й виконання – етногурт «ДахаБраха»), народна пісня «Йде січове військо» (сучасне прочитання «Йде українське військо»,	доброчесності. • Підготовка відгуку про твір мистецтва. • Створення відео-, аудіозапису колективного чи індивідуального виконання народної соціально-побутової пісні для розміщення в соцмережі. • Структурування вивченого з теми у вигляді таблиці-опори, схеми. • Створення ілюстрацій до пісень із використанням інтернет-джерел. • Створення мультимедійної презентації «Краса української пісні». • Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір», «Чарівна скриня», «Так – Ні»). • Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші). • Створення сенкана або діаманти. • Створення лепбука за прочитаними творами.
---	--	---

удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	виконання – гурт «Піккардійська терція»), народна пісня «В суботу пізенько» (виконання – етнографічний хор «Гомін»), музичний альбом «Повіяв вітер степовий. Стрілецькі пісні» (виконання – Львівський естрадний театр «Не журись!») (<i>музичне мистецтво</i>); І. Репін «Запорожці пишуть листа турецькому султану», С. Васильківський «Запорожець», «Чумацький Ромоданівський шлях», М. Пимоненко «У похід» («Проводи козаків»), І. Айвазовський «Чумаки на відпочинку», «Обоз у степу», О. Шупляк «Чумаки Шлях додому», «Чумацький шлях», М. Приймаченко. «Чом не прийшов...» (<i>образотворче мистецтво</i>). Коломийки. «Дозвілля молоді», «Жартівливі коломийки». Побудова, ритм коломийок. Особливість жанру, його життєвість. Коломийки – «перли розсипаного намиста». Гумор і любов до життя. ТЛ: <i>коломийки.</i>	
Тема «Історичне минуле в художній прозі»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1]	Іван Франко. Повість «Захар Беркут». Короткі відомості про митця. Історична основа повісті. Змалювання героїчної боротьби русичів-українців проти нападників. Сюжет, композиція, основні образи твору. Лідерські якості Захара Беркута. Збірний образ тухольської громади. Мотиви	• Обговорення історичного й культурного контексту за змістом твору. • Застосування прийомів критичного читання художнього тексту відповідно до визначеної мети. • Індивідуальне, виразне, вибіркове, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване,

обговорює актуальність художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою [9 МОВ 1.1.2-2] переказує художній текст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 МОВ 1.2.1-1] самостійно складає і komponує план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати [9 МОВ 1.2.2-1] аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту [9 МОВ 1.4.3-1] доречно використовує цитати для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання прозових творів [9 МОВ 2.1.1-1-2] коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 МОВ 2.2.1-1] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів історичних художніх творів [9 МОВ 2.2.7-1-2]	патріотизму та єдності народу. Роль художніх засобів, особливості мови твору. Ідея твору, його актуальність. ТЛ: <i>повість</i> (повторення), <i>історична повість</i>; <i>ідея твору</i>. МЗ: боротьба проти нашествия загарбників у XIII ст. (<i>історія</i>); Карпати (<i>географія</i>); діалектизми, застарілі слова (<i>українська мова</i>). МК: художній фільм «Захар Беркут» (режисер Л. Осика, 1971), художній фільм «Захар Беркут» («Зринаючий яструб») (режисери: Дж. Вінн, А. Сеїтаблаєв, 2019) (<i>кіномистецтво</i>); Б. Лятошинський опера «Золотий обруч» (<i>музичне мистецтво</i>); О. Шупляк «Захар та беркут», І. Труш «Трембітарі», «Портрет Івана Франка», О. Новаківський «Довбуш – володар гір» (<i>образотворче мистецтво</i>). Леонід Полтава. Оповідання «Маленький дзвонар із Конотопу». Короткі відомості про митця. Героїзм українського народу в протистоянні московському війську в битві під Конотопом, усенародний характер боротьби. Образ Павлика – маленького героя-захисника. Відстоювання права українців на власний національний шлях. МК: А. Орльонов «Конотопська битва» (<i>образотворче мистецтво</i>).	повторне та інші види читання. • Переказування художнього тексту (докладне, стисле, вибіркоче, творче). • Визначення мотивів, ідеї твору, елементів сюжету та позасюжетних елементів. • Прогнозування подій у тексті. • Обговорення проблеми вибору людини у вирішальній ситуації. • Визначення проблематики твору. • Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій героїв твору. • Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом прочитаного. • Обґрунтування та коментування актуальності порушених у творі проблем. • Виразне читання діалогів. • Переказ від імені персонажів. • Характеристика персонажів (у т. ч. за складеним планом). • Віртуальна екскурсія «Місцями Івана Франка та Захара Беркута». • Перегляд кінофільму (фрагмента кінофільму) з наступним порівняльним аналізом із твором, за мотивами якого створено фільм. • Гронування «Образ літературного героя». • Співвідношення змісту твору з історичним контекстом. • Створення письмового тексту (опис героя / героїні або мінітвір, есе за змістом прочитаного художнього твору). • Дослідження мовних одиниць у художньому тексті (діалектизмів, історизмів). • Створення ілюстрацій до тексту художнього
--	--	---

характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання [9 MOB 2.3.1-1] пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах [9 MOB 2.4.5-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених мовних норм [9 MOB 3.1.4-1] зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб [9 MOB 3.1.2-2] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 MOB 3.3.2-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 MOB 4.1.2-1-2] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 MOB 4.2.4]	МЗ: битва під Конотопом (<i>історія</i>); Р. Л. Стівенсон «Вересовий трунок», А. Міцкевич «Світязь» (<i>зарубіжна література</i>). ПЧ: Андрій Чайковський «За сестрою», «Віддячився», Андріан Кащенко «З Дніпра на Дунай», Надія Симчич «Марко з Котигорошівки», Надія Гуменюк «Білий вовк на чорному шляху», Наталена Королева «Легенди старокиївські».	твору з використанням інтернет-джерел. • Створення медійного проєкту (музичний ролик «Музика гір», афіша, рекламний ролик, репортаж про кінофільм, знятий за мотивами літературного твору). • Написання есе для читацького блогу / літературного журналу на основі прочитаного твору. • Ведення читацького щоденника.
---	--	--

Розділ 2
І ДИТИНСТВО, Й РОЗЛУКА, Й ТВОЯ МАТЕРИНСЬКА ЛЮБОВ

Тема «Окриленість душі в поезії та прозі»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях

свідомо застосовує прийоми активного слухання поетичних і прозових творів [9 МОВ 1.1.1-1-3]

відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 МОВ 1.1.2-1-2]

обговорює ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості художнього тексту [9 МОВ 1.1.2-2]

самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого [9 МОВ 1.2.3-1]

розпізнає основні факти й судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст художнього тексту [9 МОВ 1.4.6-1]

доречно використовує цитати для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3]

2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації
застосовує різні види критичного читання

Михайло Стельмах. Повість «Щедрий вечір» (уривки з другого, четвертого, дев'ятого розділів).

Короткі відомості про митця.

Автобіографічна повість про дитинство.

Калейдоскоп подій, відображених у спогадах автора. Поетизація краси навколишнього світу, зв'язку людини з усім сущим. Дружба Люби й Михайлика.

Психологізм (передавання внутрішнього стану персонажу його думок, переживань).

ТЛ: автобіографічний твір.

ПЧ: Євген Гуцало «Олень Август», Михайло Стельмах «Гуси-лебеді летять», Василь Королів-Старий «Потороча Хрипка», Володимир Винниченко «Віють вітри, віють буйні...», «Гей, чи пан, чи пропав...».

Андрій Малишко. «Пісня про рушник», «Чому, сказати, й сам не знаю...».

Короткі відомості про митця.

Оспівування любові до матері, її щирих почуттів до своєї дитини в поезії «Пісня про рушник».

Спогади й роздуми ліричного героя поезії «Чому, сказати, й сам не знаю...» про стежину в рідному краю. Ідея ушлявлення любові до рідного краю. Художні засоби для донесення до читача ідей патріотизму, гуманізму. Образи-

- Аналіз художнього тексту.
- Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей.
- Дослідження виражальних засобів тексту.
- Вибіркове, коментоване, повторне читання.
- Коментування власних почуттів і вражень від тексту.
- Гронування «Образ літературного героя».
- Характеристика емоційного стану головного героя, оцінка його вчинків, поведінки.
- Формулювання запитань за змістом твору й пошук відповідей на них.
- Читання вголос поетичних творів.
- Прослуховування тексту пісні в аудіозаписі.
- Створення «ланцюжка асоціацій».
- Визначення теми, мотиву, художніх засобів віршів.
- Визначення ролі засобів образотворення.
- Обговорення почуттів, думок, викликаних поетичними творами, центральними образами.
- Створення ілюстрацій до віршів.
- Пошук у текстах поезій образів, що втілюють любов до рідної землі, родини.
- Створення мультимедійної презентації «Ліризм українського слова».
- Оцінювання / самооцінювання індивідуальної чи колективної роботи.
- Створення усного твору-роздуму про сенс людського буття, патріотизм, почуття власної

прозових і поетичних творів [9 МОВ 2.1.1-1-2] характеризує взаємозв'язок між темою, мікротемами та основною думкою тексту [9 МОВ 2.2.3-1] розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби [9 МОВ 2.2.6-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу й інтерпретації текстів художніх творів [9 МОВ 2.2.7-1-3] коментує власні почуття під час читання тексту і враження від прочитаного [9 МОВ 2.3.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює самостійно тексти, використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети [9 МОВ 3.1.5-1] добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 МОВ 3.1.5-2] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	символи у творі. ТЛ: <i>віршовий розмір, двоскладові стопи (повторення); трискладові стопи.</i> МК: «Пісня про рушник» (виконання – Квітка Цісик; Н. і Т. Матвієнко) (<i>музичне мистецтво</i>); А. Черненко «Сумський янгол», «Ой у лузі червона калина» (<i>образотворче мистецтво</i>). Василь Симоненко. «Лебеді материнства», «Гей, нові Колумби й Магеллани...». Короткі відомості про митця. Мотив уславлення материнської любові, яка супроводжуватиме дитину протягом життя, у поезії «Лебеді материнства»; вічний зв'язок із рідною землею. Возвеличення любові до матері, до Батьківщини. Образи-символи у творі. Романтичний порив, прагнення руху вперед, жага нових відкриттів у поезії «Гей, нові Колумби й Магеллани...». Змалювання ідеї сенсу людського життя в пошуках, мандрах, у бажанні самоствердитися. Заперечення байдужості, пасивності. Alegоричні та символічні образи твору. МЗ: великі географічні відкриття (<i>географія</i>); Ч. Мілош «Дар» (<i>зарубіжна література</i>). МК: пісня «Лебеді материнства» (музика та виконання «Bandurband») (<i>музичне мистецтво</i>). Твори для додаткового читання (на вибір	гідності й самодостатності. • Зіставлення ліричних творів за певними ознаками (у парах, групах). • Створення літературного проєкту (збірка власної поезії). • Створення відео-, аудіозапису колективного чи індивідуального виконання пісні для розміщення в соцмережі. • Створення афіші або трейлеру уявного кінофільму (мультфільму) за мотивами художнього твору. • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір / персонажа», «Чарівна скриня», «Так – Ні»).
--	---	---

	учителя / учительки): Дмитро Білоус «Якщо з українською мовою...», Василь Голобородько «Наша мова», «Теплі слова», Павло Глазовий «Кухлик», Мар'яна Савка «Україна», Ірина Небеленчук «Україно моя!», Віктор Баранов «До українців».	
Тема «Сила дружби та перше кохання»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1-1] переказує художній текст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 МОВ 1.2.1-1] самостійно складає і komponує план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати [9 МОВ 1.2.2-1] окреслює тематику та проблематику художнього тексту [9 МОВ 1.4.1-1] аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту [9 МОВ 1.4.3-1] обґрунтовує зв'язок художнього тексту із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор»)	Наталка Малетич. Оповідання «Усе шкереберть. І в цьому є сенс» (із збірки «Щоденник ельфа»). Короткі відомості про письменницю. Розповідь про шкільні будні в оповіданні «Усе шкереберть. І в цьому є сенс». Взаємини головного героя з однолітками, його почуття й переживання. Образ оповідача. Значення родинних цінностей у становленні особистості. Психологізм у розкритті характерів головних героїв. МЗ: моральне підґрунтя людських стосунків (етика); фразеологізми (українська мова). Твір для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Наталка Малетич. «Свято першого снігу» (із збірки «Щоденник ельфа»). Валентин Чемерис. Повість «Вітька + Галя, або Півість про перше кохання» (скорочено). Короткі відомості про митця. Гумористична повість про життя та пригоди школярів:	• Аналіз та інтерпретація художнього тексту. • Переказування тексту в різний спосіб залежно від мети. • Дослідження виражальних засобів тексту. • Коментування взаємозв'язків між змістом і формою тексту. • Індивідуальне, виразне, вибіркоче, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання. • Читання вголос за ролями. • Формулювання запитань за змістом твору. • Коментування власних почуттів і вражень від тексту. • Коментування позицій автора / авторки та персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів (індивідуальна та/або порівняльна). • Обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації. • Визначення мети й намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей. • Переказування (близьке до тексту, стисле,

[9 МОВ 1.4.5-1] добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації з урахуванням ситуації спілкування та комунікативних намірів, соціального і культурного контексту [9 МОВ 1.7.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання прозових творів [9 МОВ 2.1.1-1-3] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 МОВ 2.2.7-1-3] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання [9 МОВ 2.3.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених мовних норм [9 МОВ 3.1.4-1] оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ творчо використовує мовні засоби [9 МОВ 4.2.1-1]	дружбу й перше кохання, вірність і перший поцілунок, дуель і перше побачення. Образи головних персонажів. Основні сюжетні лінії. Засоби творення комічного. ТЛ: <i>гумор</i> (повторення). МЗ: У. Старк «Тоді я був просто Ульф», Б. Космовська «Буба» (<i>зарубіжна література</i>); безпека щоденного життя, фізичне здоров'я (<i>здоров'я, безпека та добробут</i>). ПЧ: Марина Павленко «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських», Всеволод Нестайко «Супер “Б” із фрикадельками», Степан Процюк «Марійка і Костик», Віктор Близнець «Женя і Синько», Анатолій Дімаров «Блакитна дитина», Ніна Бічуя «Звичайний шкільний тиждень».	вибіркове, творче) від імені одного з персонажів. • Розповідь про персонажа від імені іншого персонажа. • Створення усного відгуку про художній твір. • Створення діаманти або сенкана. • Створення есе для читацького блогу / літературного журналу на основі прочитаного твору. • Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші).
---	--	---

удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]		
Узагальнення та систематизація вивченого		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 МОВ 2.2.7-1-3] з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів [9 МОВ 2.4.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну тематику [9 МОВ 3.1.2-1] обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми [9 МОВ 3.1.2-3] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр.	• Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин з використанням цифрових технологій. • Перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації. • Екскурсії до літературних музеїв та на виставки. • Створення літературних проєктів.

II семестр

Розділ 3 ЙДУЧИ ДОРОГАМИ ЖИТТЯ

Тема «Мудрість Кобзаря»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання поетичних творів [9 МОВ 1.1.1-1-3] відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 МОВ 1.1.2-1-2] обговорює жанрово-родову належність художнього тексту, ідейно-тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою, творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2] обґрунтовує зв'язок художнього тексту із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор») [9 МОВ 1.4.5-1] модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [9 МОВ 1.7.1-3] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів, а також	Тарас Шевченко. Короткі відомості про митця. Рання творчість. Приїзд в Україну 1843 р. Балада «Тополя». Казково-фантастичні й фольклорні мотиви в баладі. Народнопісенний прийом метаморфози. Сюжет і композиція твору. Драматизм ситуацій, розкриття внутрішнього світу людини. Ідея незнищенності справжнього кохання. Поняття про романтичний пейзаж. ТЛ: балада, метаморфоза, романтичний пейзаж. Поезія «Розрита могила». Трагічні наслідки знецінення історичної пам'яті про героїчне минуле. Мотив відродження українського національного почуття, незнищенності народу. ТЛ: громадянська лірика. МЗ: Р. Рільке «Пісня про правду» (зарубіжна література). МК: Автопортрети Т. Шевченка (1840 р., 1843 р.), О. Шупляк «Кобзар» (образотворче мистецтво);	• Відтворення усно подій сюжету, визначення послідовності подій та пояснення їх взаємозалежності. • Складання цитатного плану. • Створення партитури виразного читання балади. • Створення структурно-логічної схеми (сюжетний ланцюжок, кластер тощо). • Визначення теми, мотиву, виражальних засобів тощо. • Читання вголос поетичних творів. • Зіставлення ліричних творів за певними ознаками. • Характеристика емоційного стану ліричного героя / ліричної героїні, оцінка його / її вчинків, поведінки. • Пояснення умовності ситуацій, зображених у поетичних творах, метафоричного підтексту. • Розігрування за особами епізодів художнього твору. • Створення «ланцюжка асоціацій». • Формулювання запитань за творчістю Тараса Шевченка й пошук відповідей на них. • Ведення читацького щоденника. • Обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації. • Створення мультимедійної презентації
--	---	---

особливості міжродових і міжжанрових утворень [9 МОВ 2.1.2-2] співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 МОВ 2.1.3-1] розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю [9 МОВ 2.2.6-2] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 МОВ 2.7.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює самостійно тексти, використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети [9 МОВ 3.1.5-1] добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 МОВ 3.1.5-2] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2]	пам'ятник Т. Шевченку у Вінниці (<i>монументальне мистецтво</i>). ПЧ: Тарас Шевченко «Причинна», «Тарасова ніч».	«Мудрість Кобзаря». • Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір / персонажа», «Чарівна скриня», «Так – Ні»). • Створення сенкана або діаманти. Створення ілюстрацій до творів Т. Шевченка з використанням інтернет-джерел, зокрема до романтичного пейзажу.
Тема «Література антивоєнного спрямування»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в	Григор Тютюнник. Повість «Климко». Короткі відомості про митця.	• Індивідуальне, виразне, вибіркове, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване,

різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання навчальної інформації [9 MOB 1.1.1-1-1] відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 MOB 1.1.2-1-1] обговорює актуальність, художнього тексту, ідейно-тематичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою, творчістю митця [9 MOB 1.1.2-2] переказує художній текст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 MOB 1.2.1-1] виявляє важливі деталі для ілюстрування власного розуміння почутого [9 MOB 1.4.1-2] розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди [9 MOB 1.4.4-2] пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 MOB 1.8.1-2] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання прозових творів [9 MOB 2.1.1-1-2] співвідносить зміст сприйнятого художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора	Автобіографічна основа твору. Тема, сюжет і композиція твору. Трагедія воєнного лихоліття очима дитини. Образ Климка. Ідея самопожертви. Показ людських стосунків у воєнний час. Психологізм у розкритті характерів героїв. Художні деталі як засоби відтворення соціального й матеріального стану, психологічних переживань, характеру персонажів. Морально-етичні уроки доброти, чуйності, турботи про рідних. Провідні мотиви твору, його антивоєнне спрямування. Засторога проти фатальних наслідків війни. ТЛ: композиція твору, художня деталь (повторення та поглиблення). МЗ: Друга світова війна (історія). МК: художній фільм «Климко» (режисер М. Вінграновський, 1983) (<i>кіномистецтво</i>); документальні фільми про Другу світову війну, про російсько-українську війну, про боротьбу України за незалежність (<i>фільмографія</i>). Павло Вишебаба. Оповідання «Марсіани». Короткі відомості про митця. Розповідь, заснована на реальних подіях. Місце й роль двох записок у художньому тексті. Ліричний герой як збірний образ українського воїна-захисника. Зображення величі духу, людяності, чуйності, героїзму, відданості батьківщині захисника України. Поезія «Доньці» («Тільки не пиши мені про війну»). Неприйняття війни. Щирість почуттів і безмежна батьківська любов.	повторне та інші види читання. • Переказування художнього тексту (докладне, стисле, вибіркове, творче). • Аналізування та інтерпретування художнього тексту. • Формулювання запитань за змістом твору й пошук відповідей на них. • Дослідження виражальних засобів тексту. • Коментування власних почуттів і вражень від тексту. • Створення письмового тексту (опис героя / героїні або мінівір, есе за змістом прочитаного художнього твору). • Створення усного відгуку про художній твір. • Коментування позицій автора й персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів. • Складання плану для характеристики персонажів. • Обґрунтування власної позиції. • Обґрунтування назви твору та добирання власного варіанта назви. • Визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей. • Висловлювання щодо актуальності тексту. • Організація та/або участь у дискусії (очно чи онлайн). • Характеристика емоційного стану головного героя, оцінка його вчинків, поведінки. • Складання вітального слова на честь літературного героя. • Прогнозування подій у тексті. • Створення ілюстрацій до творів, графічних
--	--	---

[9 МОВ 2.1.3-1] коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 МОВ 2.2.1-1] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів, зокрема антивоєнних творів [9 МОВ 2.2.7-1-3] коментує власні почуття під час читання тексту і враження від прочитаного [9 МОВ 2.3.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до ustalених мовних норм [9 МОВ 3.1.4-1] оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1] толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету, засад академічної доброчесності під час онлайн-спілкування [9 МОВ 3.2.3-2] визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок [9 МОВ 3.3.3-1]	ТЛ: <i>мілітарна література.</i> Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Петро Перебийніс «Цвіт бузини», Анатолій Матвійчук «Кленова балада», Любов Сердунич «Прифронтна колицка», Олег Гончаренко «Асиметрія печалі», «Вона – і слава, і молитва...». МК: пісні «Квіти мінних зон», «Місто Марії» (слова, музика й виконання – С. Вакарчук), «Маніфест» (слова, музика й виконання – А. Пивоваров), «Повернись живим» (слова й музика – С. Танчинець, виконання – гурт «Без обмежень»), музичний альбом «Наші партизани» (виконання – Т. Чубай, гурти «Плач Єремії», «Скрябін») (<i>музичне мистецтво</i>); І. Потапенко «Підвальні хроніки» (серія робіт), Т. Яблонська «Родоначальниця. Життя» (<i>образотворче мистецтво</i>). ПЧ: Микола Вінграновський «Первінка», Григор Тютюнник «Вогник далеко в степу», Олександр Довженко «На колючому дроті», Любов Пономаренко «Гер переможений».	символів, художніх трактувань. • Написання творчої роботи із засудженням воєнного вторгнення на територію України. • Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші). • Створення медійного проєкту (буктрейлер, плакат, фотоколаж, постер) за текстом літературного твору. • Створення есе для читацького блогу / літературного журналу на основі прочитаного твору. • Ведення читацького щоденника.
--	--	--

4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів [9 МОВ 4.2.3-1] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]		
Розділ 4 ПІДНЯТИСЯ НАД БУДЕННІСТЮ		
Тема «Людина і природа в художній літературі»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання поетичних творів [9 МОВ 1.1.1-1-3] відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 МОВ 1.1.2-1-2] переказує художній текст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 МОВ 1.2.1-1] самостійно складає і komponує план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати [9 МОВ 1.2.2-1] знаходить потрібну інформацію в художніх текстах і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей	Микола Вінграновський. Повість «Сіроманець». Дружба хлопчика й вовка як приклад гармонії людини й природи, бережного ставлення до диких тварин. Доброта, вигадливість, рішучість Сашка, його здатність на самостійні вчинки, особливо у відстоюванні своєї позиції. Людина й природа, дружба й взаємодопомога, добро й зло у творі. Головні й другорядні герої твору. Сюжет повісті. МЗ: хижі тварини (біологія); Р. Кіплінг «Книга джунглів» (зарубіжна література). МК: художній фільм «Книга джунглів» (режисер Д. Фавро, 2016) (кіномистецтво). Борис Харчук. Повість «Діана». Художня оповідь про перебування на канікулах у селі міської дівчинки Марти, розкриття дружніх стосунків дівчинки зі своєю	• Визначення теми, ідеї, композиції твору. • Створення візитної картки твору. • Наведення прикладів із тексту щодо вміння / невміння керувати емоціями. • Складання плану твору. • Характеристика поведінки та причин виникнення емоційного стану головних персонажів, коментування вчинків та висловлювань. • Ілюстрування вірша чи сюжету прозового твору за допомогою скрайбінгу. • Застосування прийомів критичного читання художнього тексту відповідно до визначеної мети. • Прогнозування розгортання подій, створення власної кінцівки твору. • Індивідуальне, виразне, вибіркоче, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання. • Складання асоціативного грона до образів твору чи його проблематики. • Перетворення текстової інформації на

[9 MOV 1.3.1-1] окреслює тематику та проблематику художнього тексту [9 MOV 1.4.1-1] доречно використовує цитати для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 MOV 1.6.1-3] коментує особливості вираження емоційного стану на основі аналізу художнього тексту [9 MOV 1.8.4-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання прозових і поетичних творів [9 MOV 2.1.1-1-2] розмежовує в тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст, наводить приклади з особистого та суспільного досвіду [9 MOV 2.2.2-1] характеризує взаємозв'язок між темою та основною думкою, мотивом тексту [9 MOV 2.2.3-1] розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби [9 MOV 2.2.6-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 MOV 2.2.7-1-1]	підопічною – вівчаркою Діаною. Мінливість вражень, думок, настроїв, переживань персонажів твору. Внутрішній монолог Марти як додатковий прийомом для розкриття сутності душі дівчинки. Мотив відповідальності за тих, кого ми приручили. Глибина підтексту в повісті та несподівана розв'язка. Гармонія людини й природи. Сюжет і композиція твору. МЗ: відповідальність як моральна риса (<i>етика</i>); Джек Лондон «Майкл, брат Джеррі», Ш. Бранфорд «Неймовірна подорож» (<i>зарубіжна література</i>). МК: Т. Шевченко «Портрет дівчинки із собакою», З. Серебрякова «Яблуна», Б. Рів'єр «Обов'язкова освіта», О. Мурашко «Дівчинка із собакою» (<i>образотворче мистецтво</i>); скульптура Діани Версальської з маленьким оленем (Лувр, м. Париж) (<i>монументальне мистецтво</i>). ПЧ: Ервін Умеров «Самотність», Микола Вінграновський «Літньої ночі». Володимир Підпалий. Поезія «Бачиш: між трав зелених...». Ідея гуманізму, людяності, бережливого ставлення до природи та всього живого. Піклування ліричного героя про природу рідного краю. Чарівний світ природи й людської уяви. Ніжність почуттів ліричного героя.	візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар до візуальної інформації. • Коментування власних почуттів і вражень від тексту. • Створення письмового тексту (опис героя / героїні або мінівір, есе) за змістом прочитаного. • Обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації. • Переказування художнього тексту (докладне, стисле, вибіркове, творче). • Визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Створення ілюстрацій до тексту художнього твору з використанням інтернет-джерел. • Ведення читацького блогу або щоденника. • Дискусія щодо проблем, порушених у творі. • Дослідження особливостей художніх засобів, визначення їхньої ролі. • Порівняння прозових і поетичних описів природи. • Проведення паралелей між змальованими поетичними образами та власним сприйняттям природи й життя. • Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей твору. • Виразне читання поетичного твору. • Висловлювання щодо актуальності твору. • Використання цитат, образів для створення власних текстів / медіатекстів та під час комунікації. • Розігрування інтерв'ю за змістом твору (між журналістом / журналісткою та персонажем твору). • Зіставлення художнього тексту й творів
---	---	---

характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання [9 МОВ 2.3.1-1] коментує власні почуття під час читання тексту і враження від прочитаного [9 МОВ 2.3.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює самостійно тексти, використовує різні форми їх презентації для досягнення відповідної комунікативної мети [9 МОВ 3.1.5-1] добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 МОВ 3.1.5-2] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	ТЛ: <i>верлібр</i> (оглядово). МЗ: охорона довкілля (<i>природознавство</i>). Ліна Костенко. Поезії «Дзвенять у відрах крижані кружальця...», «Ще назва є, а річки вже немає...». Глибина й оригінальність авторського світобачення та солодкий спомин про дитинство у вірші «Дзвенять у відрах крижані кружальця...». Уявний образ самотньої оселі, не зігрітої людським теплом. Мотив відповідальності людини за свої вчинки у вірші «Ще назва є, а річки вже немає...». Глибина почуттів ліричної героїні та поетичних асоціацій. МЗ: охорона довкілля (<i>природознавство</i>). МК: І. Марчук «А до весни ще далеко», В. Рекуненко «На річці», В. Орловський «Літній день» (<i>образотворче мистецтво</i>). Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Максим Рильський «Синові», Володимир Підпалый «Зимовий етюд», «Матері», Ліна Костенко «Цей ліс живий...», «Люблю чернігівську дорогу...», «Кольорові миші», Борис Олійник «Крило», Мар'яна Савка «Відлітайте, дерева. Прощай, негутешня пташко...».	образотворчого мистецтва. • Створення та обговорення власних текстів за прочитаним твором (фанфік, буктрейлер, колаж, «хмаринка слів» або ін.). • Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші). • Проведення рольової гри «Мікрофон».
--	---	---

Тема «Фантастика, містика, пригоди»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях

відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 MOV 1.1.2-1-2]

переказує художній текст, акцентуючи увагу на змісті в цілому, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 MOV 1.2.1-1]

розпізнає і передає прихований зміст художнього тексту, виражений невербально [9 MOV 1.1.3]

окреслює тематику та проблематику художнього тексту [9 MOV 1.4.1-1]

аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту [9 MOV 1.4.3-1]

обґрунтовує зв'язок художнього тексту із власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач – текст – автор») [9 MOV 1.4.5-1]

розпізнає основні факти й судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст художнього тексту [9 MOV 1.4.6-1]

2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації

застосовує різні види критичного читання

Наталя Околітенко. Оповідання «Крок вікінга».

Коротко про письменницю.

Позачасова актуальність екологічних проблем.

Пізнання світу, відповідальність за долю людства. Емоційний стан персонажів, їхня поведінка та міркування. Наукові факти й технічні досягнення та гіпотези, припущення. Композиція твору.

ТЛ: фантастика.

МЗ: біосфера (географія, біологія); Сонячна система, Всесвіт (природознавство); пригоди у творах Ж. Верна, Марка Твена (зарубіжна література).

Олександра Дорожовець. Повість «Старий будинок» (скорочено).

Коротко про письменницю.

Світла й зворушлива фентезійно-містична історія про те, яким насправді важливим у нашому житті є все, створене з добром і любов'ю, у що вкладено часточку душі.

Розкриття характеру головної героїні.

Стійкість у подоланні труднощів,

цілеспрямованість у досягненні мети. Почуття обов'язку, дружба й взаємодопомога.

Готовність продукувати нові ідеї.

Проблематика повісті. Простір і час, реальне й фантастичне, пригодницька інтрига у творі.

ТЛ: фентезі.

- Виразне читання монологів і діалогів.
- Переказування (близьке до тексту, стисле, вибіркоче, творче) від імені одного з персонажів.
- Актуалізація проблем у творах через моделювання життєвих ситуацій.
- Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей.
- Дискусія щодо проблем, порушених у творі.
- Коментування власних почуттів під час читання твору, аналіз впливу виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту.
- Дослідження-порівняння образів, подій і ситуацій.
- Прогнозування розгортання подій у творі.
- Формулювання запитань за змістом твору й пошук відповідей на них.
- Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом почутого.
- Обстоювання власної позиції під час спілкування з дотриманням норм етикету та академічної доброчесності.
- Нотування, зокрема скрайбінг, за сюжетом художнього твору.
- Переказування тексту чи його фрагментів у різний спосіб залежно від мети.
- Пошук інформації з певного питання з використанням цифрових ресурсів.
- Індивідуальне, виразне, вибіркоче, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання.
- Коментування власних почуттів і вражень

гумористичних і сатиричних творів [9 MOV 2.1.1-1-3] визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів [9 MOV 2.1.2-2] розмежовує в тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст [9 MOV 2.2.2-1] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання [9 MOV 2.3.1-1] обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб [9 MOV 2.5.2-1] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 MOV 2.7.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених мовних норм [9 MOV 3.1.4-1] оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 MOV 3.1.3-1]	МЗ: плани про досягнення людиною життєвих цілей (<i>етика</i>); К. Функе «Чорнильне серце», Н. Гейман «Кораліна» (<i>зарубіжна література</i>). МК: В. Рекуненко «Казкове місто» (<i>образотворче мистецтво</i>). За бажанням учнів / учениць, учителя / учительки: Андрій Кокотюха. Повість «Полювання на Золотий кубок». Коротко про письменника. Небезпечні пригоди школярів у детективній повісті. Образи розумника Максима Білана й силача Дениса Черненка. Кмітливість, винахідливість, рішучість, товариськість головних героїв. Відповідальність за свої вчинки. Інтрига в детективному творі. Засоби творення атмосфери таємничості. ТЛ: <i>детектив</i>. ПЧ: Олександр Гаврош «Неймовірні пригоди Івана Сили», Наталка й Олександр Шевченки «Як не скарб, то пожежа», Катерина Штанко «Драconi, вперед!», Ольга Войтенко «У світлі світляків» (книга перша «На порозі ночі»), Галина Малик «Злочинці з паралельного світу», Сашко Дерманський «Мері», Оксана Луцевська «Задзеркалля».	від тексту. • Створення усного відгуку про художній твір. • Обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації. • Аналіз та інтерпретація художнього тексту. • Визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Продукування нових мистецьких ідей або використання та доопрацювання ідей інших осіб на засадах академічної доброчесності. • Ведення читацького блогу, щоденника. • Словесний малюнок до твору. • Створення медійного проєкту (буктрейлер, плакат, фотоколаж, постер) за текстом літературного твору. • Створення есе для читацького блогу / літературного журналу на основі прочитаного твору. • Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір / персонажа», «Чарівна скриня», «Так – Ні»). • Створення ілюстрацій до творів, графічних символів, художніх трактувань.
---	--	---

4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ імпровізує з текстом, застосовуючи елементи стилізації, пародії тощо, обстоює свою позицію та право на самовираження [9 МОВ 4.2.2-1]		
--	--	--

Узагальнення та систематизація вивченого

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях логічно й послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 МОВ 2.2.7-1-3] з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів [9 МОВ 2.4.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну тематику [9 МОВ 3.1.2-1] організовує та проводить онлайн-дискусію, бере участь в обговоренні суспільно важливих проблем [9 МОВ 3.2.3-1]	Узагальнення та систематизація вивченого за рік.	• Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин з використанням цифрових технологій. • Перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації. • Екскурсії до літературних музеїв та на виставки. • Створення літературних проєктів.
---	---	--

4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]		
--	--	--

8 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
I семестр		
Вступ		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-1] відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1-1] виявляє важливі деталі почутого повідомлення [9 МОВ 1.4.1-2] коментує інформацію, сприйняту з одного чи кількох джерел [9 МОВ 1.5.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи [9 МОВ 2.5.2-1]	Література та художній образ. Класифікація (різновиди) образів. ТЛ: художній образ.	- Робота зі словниками, довідниками (індивідуально, в парах, у групах), зокрема в цифровому середовищі. - Усне повідомлення з презентацією. - Пояснення теоретико-літературних понять, наведення прикладів. - Записування власних міркувань, оформлення їх у вигляді медійного продукту. - Структурування вивченого з теми у вигляді таблиці-опори, схеми. - Дискусія. - Створення статті для енциклопедії «Вікіпедія».

Розділ 1
ПРОЧИТАЙТЕ ЗНОВУ ТУЮ СЛАВУ

Тема «На струнах кобзи, ліри та бандури»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях

свідомо застосовує прийоми активного слухання фольклорних творів і навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-2]

відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 МОВ 1.1.2-1-2]

обговорює жанрово-родову належність художнього тексту, тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з певною епохою [9 МОВ 1.1.2-2]

окреслює тематику і проблематику почутого художнього тексту для подальшої інтерпретації [9 МОВ 1.4.1-1]

обґрунтовує свою позицію щодо почутого з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними [9 МОВ 1.5.1-4]

дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [9 МОВ 1.5.1-6]

комунікує, визнаючи право на існування іншої

Народні історичні пісні. Тематичні групи історичних пісень.

ТЛ: історична пісня.

Народні пісні про боротьбу козаків із нападниками «**Зажурилась Україна**», «**Та, ой, як крикнув же козак Сірко**». Зображення страждань українського народу від нападів кочівників, заклик до оборони рідної землі. Уславлення мужності, винахідливості, рішучості козака Сірка та його війська.

Народні пісні про боротьбу проти соціального й національного гніту «**Ой Морозе, Морозенку**», «**Чи не той то хміль**». Образ лицаря-страдника та мотив уславлення подвигу патріотів, що віддали життя за визволення народу, в пісні «Ой Морозе, Морозенку». Оспівування перемоги козацького війська в битві під Жовтими Водами в пісні «Чи не той то хміль». Образ Богдана Хмельницького. Художні особливості українських народних історичних пісень.

МЗ: боротьба козаків із загарбниками (історія).

МК: К. Данькевич Опера «Богдан

- Виразне та коментоване читання народних творів.
- Характеристика образів національних героїв, описаних в історичних піснях.
- Коментування власних почуттів і вражень від текстів, що описують певні історичні події та реальних історичних осіб.
- Прослуховування народних пісень.
- Створення «ланцюжка асоціацій».
- Коментування використання експресивної лексики, емоційного настрою пісні.
- Визначення теми, мотиву, художніх засобів, жанрових ознак народних пісень.
- Обговорення почуттів, думок, викликаних поетичними творами, центральними образами.
- Створення ілюстрацій до пісень.
- Робота з довідковими джерелами.
- Використання образів, цитат із прочитаних творів у письмовій роботі.
- Оцінювання / самооцінювання індивідуальної чи колективної роботи.
- Зустріч із виконавцями народних пісень.
- Використання фрагментів текстів народних пісень, пісенних образів для створення власних текстів / медіатекстів на засадах академічної доброчесності.
- Створення мультимедійної презентації «Краса української пісні».
- Створення відео-, аудіозапису колективного чи індивідуального виконання народної пісні

думки, з дотриманням принципів етики спілкування [9 MOV 1.6.1-2] модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [9 MOV 1.7.1-3] здійснює емоційну саморегуляцію, доречно використовуючи вербальні та невербальні засоби [9 MOV 1.8.2-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання фольклорних творів [9 MOV 2.1.1-1-1] співвідносить зміст художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом [9 MOV 2.1.3-1] коментує та обґрунтовує актуальність порушених у художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 MOV 2.2.1-1] характеризує взаємозв'язок між темою та мотивом тексту [9 MOV 2.2.3-1] розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби [9 MOV 2.2.6-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів фольклорних творів [9 MOV 2.2.7-1-1] коментує власні почуття під час читання	Хмельницький», романс «Їхав козак за Дунай» (слова – С. Климовський) (<i>музичне мистецтво</i>); художній фільм «Кармелюк» (режисер Г. Кохан), художній фільм «Чорна Долина» (режисер Б. Шиленко) (<i>кіномистецтво</i>); І. Гайдук «Максим Залізняк», Ю. Саницький «Битва під Жовтими Водами» (<i>образотворче мистецтво</i>). Пісні Марусі Чурай. Пісні «Засвіт встали козаченьки», «Ой не ходи, Грицю...». Символічне значення творчості полтавської піснярки в житті українського народу. Популярність пісень Марусі Чурай, їхня фольклорна основа, народнопоетичні образи. МЗ: українські народні пісні (<i>музичне мистецтво</i>). МК: пісня «Засвіт встали козаченьки» (виконання – Національна капела бандуристів України ім. Г. Майбороди), відеокліп до пісні «Засвіт встали козаченьки» (виконання – NAVKA), В. Александров оперета «Ой не ходи, Грицю...» (<i>музичне мистецтво</i>); М. Пимоненко «Проводи козака», В. Маковський «Українська дівчина» (<i>образотворче мистецтво</i>). Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Маруся Чурай «Віють вітри, віють буйні»,	для розміщення в соцмережі. • Виконання завдань, спрямованих на опанування змісту літературознавчих понять. • Структурування вивченого з теми у вигляді таблиці-опори, схеми. • Створення сенкана або діаманти. • Осмислене читання українських народних дум. • Визначення художніх особливостей та жанрової структури дум. • Характеристика образу української полонянки та її героїчного вчинку. • Дискусія на основі прочитаних текстів у культурно-історичному контексті й контексті життєвого досвіду. • Колективне створення словесного портрета легендарної поетеси Марусі Чурай. • Написання есе про духовний зв'язок народу з його історичним минулим. • Створення лепбука за прочитаними творами. • Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір», «Чарівна скриня», «Так – Ні»). • Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші).
---	--	--

тексту і враження від прочитаного [9 МОВ 2.3.2-1] пояснює естетичну та мистецьку цінність художніх текстів у культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.3.3] характеризує особливості структури художнього тексту, визначаючи функції та роль мовних засобів у ньому [9 МОВ 2.4.3-1] використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною [9 МОВ 2.5.1-1] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 МОВ 2.7.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених мовних норм [9 МОВ 3.1.4-1] добирає виразивні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 МОВ 3.1.5-2] виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 3.2.2-1] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1]	Семен Климівський «Їхав козак за Дунай», народні пісні «Максим козак Залізняк», «За Сибіром сонце сходить», «Ой попід гай зелененький», «Ой ти, ниво моя, ниво», «Розлилися круті бережечки», «Пісня про Байду», «Ой полети, ой полети, чорная галко...». Героїчний епос. Українські народні думи. Жанрова своєрідність, історична основа, героїчний зміст дум. Різновиди дум (історико-героїчні, соціально-побутові). Виконавці народних дум. ТЛ: дума, речитатив. «Дума про Марусю Богуславку». Історична основа твору. Образ Марусі Богуславки, її душевна роздвоєність між любов'ю до рідної землі та становищем дружини турецького вельможі. Почуття братерства в думі. Простота й поетична піднесеність мови. МЗ: козацька доба (історія). МК: М. Лисенко опера «Маруся Богуславка», М. Фоменко опера «Маруся Богуславка» (музичне мистецтво); мультфільм «Маруся Богуславка» (1966, режисер Н. Василенко), художній фільм «Поводир» (2014, режисер О. Санін) (кіномистецтво); М. Деревус «Маруся Богуславка», офорт «Кобзар», І. Айвазовський «Чорне море» (образотворче	
---	--	--

4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах фольклорних творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-1] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	<i>мистецтво</i>); пам'ятник Марусі Богуславці в м. Богуславі (<i>монументальне мистецтво</i>). Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): народні думи «Втеча трьох братів із города Азова, з турецької неволі», «Дума про козака Голоту», «Дума про Самійла Кішку», «Дума про Олексія Поповича», «Буря на Чорному морі».	
Тема «Бути українцем / українкою»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання художніх творів [9 МОВ 1.1.1-1-2] відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1-1] обговорює жанрово-родову належність художнього тексту, тематичні особливості [9 МОВ 1.1.2-2] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4] вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення [9 МОВ 1.1.3-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації	Раїса Іванченко. Оповідання «Ярославни». Короткі відомості про письменницю. Реальні та вигадані події, що передають дух середньовічної доби. Художнє осмислення знакових в історії Русі-України історичних фактів, що мали міжнародний резонанс, та художня інтерпретація головних героїв твору. Роль Ярослава Мудрого в розбудові держави та взаємини Русі-України з європейськими державами. Значущість освіти й виховання князівен для утвердження авторитету держави. Мотив пробудження історичної пам'яті нації. МЗ: доба Русі-України (<i>історія України</i>). МК: пам'ятник Анні Ярославні в м. Санліс (Франція), фрески Софійського собору в Києві (<i>монументальне мистецтво</i>). ПЧ: Андрій Чайковський «Сагайдачний», Раїса Іванченко «Гнів Перуна», Софія Наумович «Королева»,	• Індивідуальне, виразне, вибіркове, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання. • Переказування (близьке до тексту, стисле, вибіркове, творче) від імені одного з персонажів. • Аналіз та інтерпретація художнього тексту. • Створення есе для читацького блогу / літературного журналу на основі прочитаного твору. • Переказування тексту в різний спосіб залежно від мети. • Дослідження виражальних засобів тексту. • Коментування взаємозв'язків між змістом і формою тексту. • Коментування власних почуттів і вражень від тексту. • Створення усного відгуку про художній твір. • Коментування позицій автора / авторки та персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів (індивідуальна та/або порівняльна).

застосовує різні види критичного читання художніх творів [9 МОВ 2.1.1-1-2] визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів [9 МОВ 2.1.2-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 МОВ 2.2.7-1-5] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання [9 МОВ 2.3.1-1] проєціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2] використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною [9 МОВ 2.5.1-1] творчо опрацьовує художній текст, передає його в іншому культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.7.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених мовних норм [9 МОВ 3.1.4-1] визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний	Юрій Хорунжий «Мелодії кам'яної гори», Ярослав Яріш «Самійло», Сергій Плачинда «Роксолана», Марія Морозенко «Іван Сірко – славетний кошовий», Дзвінка Матіяш «Мене звати Варвара», Володимир Рутківський «Сині Води». Ганна Черінь. Збірка «Листування» («Початок листування», «Дідусева відповідь», «Писання йде нелегко», «Другий лист Івася», «Листування з Євгеном», «Уже не буде листів від дідуся...»). Короткі відомості про письменницю. Формування любові до України, до рідної мови в тих, хто живе за кордоном. Щирість почуттів головного героя, готовність пізнавати своє коріння, стати частиною рідного народу. Роль батьківського й материнського виховання. Листування як жанр. Богдан Лепкий. Вірш «Журавлі». Короткі відомості про митця. Мотив розлуки з рідною землею. Експресивність, максимальна точність відображення почуття людини, яку доля закинула в чужий край. Образ ліричного героя. Зорові та слухові образи поезії.	• Обґрунтування власної позиції. • Визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей. • Висловлювання щодо актуальності тексту. • Створення та обговорення власних текстів за прочитаним твором (фанфік, малюнок, колаж, «хмара слів» або ін.). • Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші).
--	--	--

навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок [9 МОВ 3.3.3-1] демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [9 МОВ 3.3.3-2] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-3] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]		
Розділ 2 ПРО ЦО (не)МОВЧИТЬ КАЗКА		
Тема «Духовна свобода та самобутність»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання поетичних творів [9 МОВ 1.1.1-1-2] обговорює жанрово-родову належність художнього тексту, тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2] самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння художнього тексту [9 МОВ 1.2.3-1]	Леся Українка. Поема «Давня казка». Короткі відомості про письменницю. Ідея вільної творчості, духовної свободи людини. Проблеми й мотиви: роль митця в суспільстві, служіння музі й народові, суть людського щастя, вдячності. Високе покликання поета, його свідоме служіння народові. Гідність; гордість і гординя; особиста свобода та її межі; людське щастя. Композиція і сюжет твору. Іронія у творі. ТЛ: <i>поема</i> (повторення). МК: О. Новаківський «Музика квітів», малярські роботи Т. Яблонської (весняної	• Індивідуальне, виразне, вибіркове, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання. • Переказування тексту чи його фрагментів у різний спосіб залежно від мети. • Актуалізація проблем у творах через моделювання життєвих ситуацій. • Характеристика образу з використанням цитат. • Складання плану-характеристики образу. • Визначення композиційних особливостей твору. • Складання цитатного плану твору. • Висловлення суджень про життєвий вибір людини, її можливість зберегти свою

характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача художніх деталей тексту [9 MOV 1.5.3-1] використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні [9 MOV 1.7.2-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання поетичних і прозових творів [9 MOV 2.1.1-1-2] співвідносить зміст художнього тексту із світоглядною позицією автора [9 MOV 2.1.3-1] визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень [9 MOV 2.1.2-2] розпізнає в тексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю [9 MOV 2.2.6-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 MOV 2.2.7-1-3] коментує власні почуття під час читання тексту і враження від прочитаного [9 MOV 2.3.2-1] використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читачьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення	тематики) (<i>образотворче мистецтво</i>); пам'ятник Лесі Українці в м. Луцьку (монументальне мистецтво). Володимир Дрозд. Оповідання «Білий кінь Шептало». Короткі відомості про митця. Проблема свободи й неволі, особистості й натовпу, дійсності та мрії. Мотив нівелювання самотності особистості під впливом натовпу. Алегоричність образу білого коня Шептала. Єдність людини і природи. Юрій Винничук. Повість-казка «Місце для дракона». Короткі відомості про митця. Розповідь про незвичайного дракона Грицька, який мріє не руйнувати та нищити, а творити та милуватися красою світу. Сучасний світ, у якому й досі живуть «драконячі закони». Роздуми про добро й зло, вірність і зраду, доцільність самопожертви. Ідея звеличення благородства, самопожертви, людяності, які перемагають зраду, жорстокі закони й підступність. Галина Кирпа. Поезії «Мій ангел такий маленький», «Коли до вас темної ночі...». Світлий, мрійливий душевний стан ліричної героїні в поезії «Мій ангел такий маленький...». Віра в людину, яка несе у своєму серці частинку добра. Возвеличення волі, свободи, рівності, честі, благородства; засудження неволі в поезії «Коли до вас темної ночі...». Образи-символи у творі. Віршовий розмір твору.	індивідуальність; знаходження паралелей у сучасному житті. • Дискусія щодо проблем, порушених у творі. • Коментування власних почуттів під час читання твору, аналіз впливу виражальних засобів на емоційно-естетичне сприйняття тексту. • Виразне читання монологів і діалогів. • Дослідження-порівняння образів, подій і ситуацій. • Прогнозування розгортання подій у творі. • Формулювання запитань за змістом твору й пошук відповідей на них. • Обстоювання власної позиції під час спілкування з дотриманням норм етикету та академічної доброчесності. • Створення медійного проєкту (буктрейлер, плакат, фотоколаж, постер) за текстом літературного твору. • Створення есе. • Пошук інформації з певного питання з використанням цифрових ресурсів. • Створення усного відгуку про художній твір. • Обґрунтування власної позиції, участь у дискусії. • Аналіз та інтерпретація художнього тексту. • Визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей. • Ведення читацького блогу або щоденника. • Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). • Проведення рольової гри «Мікрофон».
--	--	--

[9 МОВ 2.5.3-1] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 МОВ 2.7.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює в цифровому середовищі повідомлення / медіатексти різних жанрів [9 МОВ 3.2.1-1] виконує різні ролі у груповій онлайн-комунікації, обирає потрібні стратегії співпраці в різних ситуаціях спілкування [9 МОВ 3.2.2-1] добирає виразальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 МОВ 3.1.5-2] визначає переваги і недоліки власних написаних текстів [9 МОВ 3.3.3-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	ТЛ: <i>верлібр</i> (повторення). МЗ: В. Шимборська «Взаємність», Р. Бах «Чайка Джонатан Лівінгстон» (зарубіжна література).	Створення ілюстрацій до творів, графічних символів, художніх трактувань.
Узагальнення та систематизація вивченого		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в	Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр.	Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин з використанням цифрових

різних комунікативних ситуаціях логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів [9 МОВ 2.4.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну тематику [9 МОВ 3.1.2-1] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]		технологій. • Перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації. • Екскурсії до літературних музеїв та на виставки. • Створення літературних проєктів.
II семестр		
Розділ 3 КОЖЕН МРІЄ ПРО ЩАСТЯ		
Тема «Випробування долею»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях	Михайло Коцюбинський. Повість «Дорогою ціною». Короткі відомості про митця.	• Індивідуальне, виразне, вибіркоче, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання.

відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 MOB 1.1.2-1-1] презентує власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади [9 MOB 1.6.1-1] добирає і використовує необхідні вербальні та невербальні засоби для ефективної комунікації [9 MOB 1.7.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації співвідносить зміст художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 MOB 2.1.3-1] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання [9 MOB 2.3.1-1] коментує власні почуття під час читання тексту тавраження від прочитаного [9 MOB 2.3.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 MOB 3.1.3-1]	Пригодницький, романтичний сюжет твору. Сюжетні колізії з несподіваними поворотами, з балансуванням на межі життя і смерті. Непереможне прагнення селян-кріпаків до вільного життя. Образи Остапа й Соломії, їхнє кохання як увиразнення центральної сюжетної лінії повісті. Свідомий протест головних героїв проти насильства над волею людини. Романтичність, мужність і сила волі Соломії. Сюжетно-композиційні особливості твору. Час і вічність у повісті, символічні образи. Поетика назви. Пейзаж у повісті. Типові ознаки повісті. ТЛ: <i>повість</i> (повторення), <i>позасюжетні елементи</i> (повторення та поглиблення). МЗ: Шолом-Алейхем «Тев'є-молочник» (<i>зарубіжна література</i>); плавні (<i>географія</i>). МК: пам'ятник М. Коцюбинському в м. Вінниці (<i>монументальне мистецтво</i>). ПЧ: Іван Нечуй-Левицький «Микола Джеря», Людмила Старицька-Черняхівська «Діамантовий перстень», Володимир Малик «Фірман султана».	• Аналітичне читання фрагментів повісті. • Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом прочитаного художнього твору. • Переказування тексту повісті в різний спосіб (від імені персонажів). • Визначення ідейно-тематичного змісту повісті. • Визначення композиційних особливостей твору, сюжетних ліній. • Складання характеристик персонажів твору з використанням цитат. • Аналітична робота з дослідження українського соціуму ХІХ ст. • Коментування позицій автора та персонажів. • Пошук інформації з певного питання з використанням цифрових ресурсів. • Диспут на тему «Воля як основна запорука людського щастя».
Тема «За гроші щастя не купиш»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в	Зародження українського професійного театру. Театр корифеїв.	• Виразне читання фрагментів п'єси в особах. • Переказування тексту в різний спосіб

різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання драматичних творів і навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-4] відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1-1] обговорює жанрово-родову належність художнього тексту, тематичні особливості, зв'язок тексту з творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2] вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення [9 МОВ 1.1.3-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації визначає специфіку складників структури художніх текстів різних родів і жанрів [9 МОВ 2.1.2-2] коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду [9 МОВ 2.2.1-1] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів драматичних творів [9 МОВ 2.2.7-1-5] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання [9 МОВ 2.3.1-1]	ТЛ: <i>драматичний твір, ремарка, комедія, трагедія, трагікомедія.</i> Іван Карпенко-Карий. П'єса «Сто тисяч». Короткі відомості про митця. Влада грошей як причина бездуховності й деградації людини. Висміювання тих, для кого багатство стало метою всього життя. Образ Герасима Калитки: ставлення до землі, праці й грошей, відсутність справжніх цінностей. Викриття хижацтва, жорстокості, ненаситної жадоби до наживи, духовної обмеженості. Засоби сатиричного змалювання дійових осіб твору. Жанрові особливості. ТЛ: <i>гумор, сатира</i> (повторення). МЗ: Ж. Б. Мольєр «Міщанин-шляхтич», П. Кальдерон «Життя – це сон» (<i>зарубіжна література</i>). МК: В. Федоров «Корифеї українського театру» (<i>образотворче мистецтво</i>); фільм-спектакль «Сто тисяч» (режисери Г. Юра, В. Іванов, 1958), вистава «Сто тисяч» (Національний драматичний театр ім. І. Франка, режисер-постановник В. Опанасенко), (Український драматичний театр «Гомін», режисер-постановник В. Митничук) (<i>театральне мистецтво</i>); пам'ятник М. Заньковецькій у м. Ніжині (<i>монументальне мистецтво</i>). ПЧ: Тарас Шевченко «Назар Стодоля»,	залежно від мети. Створення ментальної карти «Джерела розвитку української драматургії». - Пошук інформації з використанням цифрових ресурсів про значення театру корифеїв у розвитку і становленні українського театрального мистецтва. - Визначення основних засобів зображення образу в п'єсі. - Складання анкети головного героя. - Складання характеристик персонажів драматичного твору з використанням цитат. - Коментування власних почуттів і вражень від прочитаного твору. - Розігрування фрагментів п'єси за ролями. - Перегляд фрагментів вистави. - Створення есе для читачького блогу / літературного журналу на основі прочитаного твору. - Дослідження виражальних засобів тексту. - Коментування взаємозв'язків між змістом і формою тексту. - Створення усного відгуку про художній твір. - Коментування позицій автора / авторки та персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів (індивідуальна та/або порівняльна). - Створення та обговорення власних текстів за прочитаним твором (фанфік, малюнок, колаж, «хмара слів» або ін.). - Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші).
---	---	--

проєціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2] коментує власні почуття під час читання тексту та враження від прочитаного [9 МОВ 2.3.2-1] творчо опрацьовує художній текст, передає його в іншому культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.7.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до ustalених мовних норм [9 МОВ 3.1.4-1] визначає переваги і недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок [9 МОВ 3.3.3-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах драматичних творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-3]	Іван Котляревський «Москаль-чарівник», Олена Кірічек «Вікно з вогнем».	
Тема «Наполегливість і стійкість сучасних підлітків»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях виявляє невербальні засоби, що вказують на наявність у художньому тексті прихованої	Оксана Радушинська. Повість «Метелики в крижаних панцирах» (скорочено). Короткі відомості про письменницю. Інклюзивність як норма життя в суспільстві. Соціальний та психологічний аспекти повісті.	• Індивідуальне, виразне, вибіркове, «ланцюжкове», коментоване, прогнозоване, повторне та інші види читання. • Переказування (близьке до тексту, стисле, вибіркове, творче) від імені одного з

інформації, передає прихований зміст почутого [9 MOB 1.1.3-2] самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, символи тощо [9 MOB 1.2.2-1] дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [9 MOB 1.5.1-6] доречно використовує цитати для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 MOB 1.6.1-3] модифікує використання інтонаційних засобів залежно від комунікативної ситуації [9 MOB 1.7.1-3] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання художніх творів [9 MOB 2.1.1-1-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів гумористичних творів [9 MOB 2.2.7-1-4] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання [9 MOB 2.3.1-1] пропонує варіанти інтерпретації образів, подій	Внутрішня боротьба, наполегливість і стійкість головної героїні Ярини як шлях до перемоги. Моральні позиції Артема, Олега, Карини, Ядвіги. Вибір правильного шляху до здійснення мрії. Утвердження оптимістичних настроїв і бажання особистісного зростання. ТЛ: <i>психологічна повість.</i> МЗ: толерантність, підтримка у взаєминах (<i>етика</i>). Анастасія Шевердіна. Повість «Крамниця щастя» (2–3 оповіді на вибір учителя / учительки). Короткі відомості про письменницю. Пошук сучасними підлітками відповідей на вічні питання людства. Усвідомлення значення загальнолюдських цінностей як запоруки істинного щастя. Образ Світозара Даниловича – людини, яка здатна бачити радість у сірій буденності. МЗ: людина в соціумі, протидія негативним впливам (<i>етика</i>); Герберт Веллс «Чарівна крамниця», А. Гавальда «35 кіло надії» (<i>зарубіжна література</i>). МК: Ф. Снейдерс «Фруктова крамниця», картини на склі Н. Курій-Максимів (<i>образотворче мистецтво</i>). ПЧ: Сергій Гридін «Не такий», Володимир Арєнєв «Порох із драконових кісток»,	персонажів. • Аналіз та інтерпретація художнього тексту. • Переказування тексту в різний спосіб залежно від мети. • Дослідження виражальних засобів тексту. • Коментування власних почуттів і вражень від тексту. • Створення усного відгуку про художній твір. • Коментування позицій автора / авторки та персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів (індивідуальна та/або порівняльна). • Обґрунтування власної позиції. • Визначення мети та намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей. • Висловлювання щодо актуальності тексту. • Визначення ідейно-тематичного змісту і символічності назви твору. • Обговорення прочитаного в контексті життєвого досвіду. • Коментування моральних позицій персонажів у художньому тексті, порівняльна характеристика літературних персонажів, складання плану-характеристики образів. • Формулювання правил толерантності. • Пошук інформації з певного питання з використанням цифрових ресурсів. • Визначення композиційних особливостей твору. • Зіставлення художнього тексту й творів образотворчого мистецтва. • Створення есе.
---	--	--

і ситуацій у текстах художніх текстах [9 МОВ 2.4.5-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну тематику [9 МОВ 3.1.2-1] зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб [9 МОВ 3.1.2-2] оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ імпровізує з текстом, застосовуючи елементи стилізації, пародії тощо, обстоює свою позицію та право на самовираження [9 МОВ 4.2.2-1]	Дара Корній «Гонимарник», Анна Багряна «Вітрова гора», Наталія Довгопол «Знайти країну амазонок», Ірен Роздобудько «Арсен», Оля Русіна «Абрикоси зацвітають уночі».	• Створення та обговорення власних текстів за прочитаним твором (фанфік, малюнок, колаж, «хмара слів» або ін.). • Виконання завдань за інтерактивними технологіями («Ажурна пилка», «Акваріум», «Броунівський рух», «Займи позицію», «Кубування» та інші).
---	--	---

Розділ 4
БУТИ САМИМ СОБОЮ

Тема «Сила поетичного рядка»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання поетичних творів [9 МОВ 1.1.1-1-3] відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на	Тарас Шевченко. Відомості про митця. Другий приїзд в Україну (1845–1847), арешт. Поема «Кавказ». Розгорнутий ліричний монолог, звернений послідовно до кількох умовних адресатів. Епіграф до твору. Символічний образ титана Прометея. Авторське ставлення до зображуваного. Мотив засудження загарбницьких воєн й утвердження	• Виразне читання поетичних творів. • Ідейно-художній аналіз громадянської лірики. • Дослідження виражальних засобів поетичного тексту. • Робота в групах над порівнянням ліричних творів за ключовими ознаками. • Візуалізація образів (створення скрайбінгу), за змістом поетичного твору.
---	---	--

художніх деталях [9 МОВ 1.1.2-1-2] обговорює жанрово-родову належність художнього тексту, тематичні та загальні естетичні особливості, зв'язок тексту з творчістю митця [9 МОВ 1.1.2-2] окреслює тематику і проблематику почутого художнього тексту для подальшої інтерпретації [9 МОВ 1.4.1-1] розпізнає основні факти й судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст почутого художнього тексту [9 МОВ 1.4.6-1] доречно використовує цитати для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання поетичних творів [9 МОВ 2.1.1-1-2] співвідносить зміст художнього тексту із соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 МОВ 2.1.3-1] характеризує взаємозв'язок між темою та мотивом тексту [9 МОВ 2.2.3-1] розпізнає в тексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю [9 МОВ 2.2.6-2]	безсмертя народу. ТЛ: <i>іронія, сарказм.</i> МЗ: давньогрецька міфологія, Есхіл «Прометей закутий» (<i>історія, зарубіжна література</i>). Поезія «Заповіт» («Як умру, то поховайте...»). Історія написання твору. Мотив єдності з рідною землею. Віра у свій народ і мрія про його щасливе майбутнє. Волелюбний настрій поезії. Поєднання у творі минулого, теперішнього й майбутнього. Художні особливості вірша-заповіту. ТЛ: <i>громадянська лірика (повторення).</i> Поезія «Мені тринадцятий минало...». Роздуми про дитинство. Мотив усеperеможного життєлюбства, доброти, любові. Зміна емоційного стану незахищеної дитячої душі у великому й складному світі. Роль контрасту й інших художніх засобів у творі. МК: документальна драма «Кобзар. Історія однієї книги» (режисери Т. Ткаченко, С. Сотниченко, 2014) (<i>кіномистецтво</i>); І. Їжакевич «Тарас-пастух», М. Пимоненко «Жнива в Україні, О. Шупляк «Мені тринадцятий минало» (<i>образотворче мистецтво</i>); пісня «Заповіт» (виконання – Національний заслужений академічний український	• Вивчення поезії (на вибір учня / учениці) напам'ять. • Мелодекламація вивчених поетичних творів. • Коментування власних почуттів і вражень прочитаних текстів. • Створення літературного проєкту (збірки власної поезії, лепбука) за мотивами громадянської лірики • Художній відгук на прочитані поетичні твори. • Написання листа авторові / авторці сучасних поетичних творів. • Коментування власних почуттів і вражень від прочитаного твору.
---	---	--

формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 MOV 2.2.7-1-3] коментує власні почуття під час читання тексту і враження від прочитаного [9 MOV 2.3.2-1] пояснює естетичну та мистецьку цінність художніх текстів у культурно-історичному контексті [9 MOV 2.3.3] обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб з урахуванням власного читацького досвіду [9 MOV 2.5.2-1] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 MOV 2.7.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює самостійно тексти, використовує різні форми їх презентації [9 MOV 3.1.5-1] добирає виражальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 MOV 3.1.5-2] зіставляє власну думку, зафіксовану в письмовій формі, із думкою інших осіб [9 MOV 3.1.2-2] усуває недоліки у структурі тексту, враховуючи стилістичні та жанрові	народний хор України імені Григорія Верьовки), масштабне виконання «Заповіту» 9 березня 2018 року (42 хорові колективи) біля пам'ятника Т. Шевченкові у Львові (<i>музичне мистецтво</i>). Володимир Сосюра. Вірш «Любіть Україну!». Короткі відомості про митця. Маніфест патріотичних почуттів. Возвеличення палкої любові українців до рідного краю; заклик любити рідну землю. Щирість і схвильованість інтонацій твору. Образи-символи в поезії. МК: К. Білокур «В селі Богданівці», Й. Бокшай «Синевир», І. Марчук «Пробудження» (<i>образотворче мистецтво</i>). Сучасна поезія про російсько-українську війну. Мар'яна Савка. Поезія «Мій Бог формує всю ніч батальйони». Сергій Жадан. Поезія «Чекають вечора люди, схожі на равликів...». Твори для додаткового читання (1–2 твори на вибір учителя / учительки): Богдан-Ігор Антонич «Вірш про вірші», «Сад», Леонід Кисельов «Стати б хоч на менти лічені...», Микола Руденко «Листя на вербах од вітру дрижить», Ліна Костенко «Трамплін для сосен і снігів»,	
---	---	--

особливості тексту [9 МОВ 3.3.2-2] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2] удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	Іван Малкович «Свічечка букви “ї”», Ігор Павлюк «Вирвуся. Здивуюся. Здригнуся», «Вертатись пізно», «Дівчинка», Ольга Деркачова «Хлопчик у камуфляжі і берцях рахує кроки шкільним подвір'ям», «Бережи його, Боже, так, як вмієш і знаєш лиш Ти...», Ольга Слоньовська «Минеться ніч, страшна рашистська ніч», «Сказала смерть: “Оцей ось – мій!”», Світлана Холодна «Війна», Любов Якимчук «Він каже, що все буде добре», Дмитро Лазуткін «Реквієм на дощі», Тетяна Власова «Двадцять четверте лютого сталося вчора», Уріс Кадирова «Крим», «Мій прапор!». МК: А. Кущик «Зупиніть війну в Україні», О. Шупляк «Зло буде знищено», Д. Метелін «Українська мрія», М. Проніна колаж «Декомунізація», І. Гора цифровий колаж «Без назви» (образотворче мистецтво, фотомистецтво); пісня «Метро» С. Жадана, пісня «Не твоя війна» С. Вакарчука (музичне мистецтво).	
Тема «Зерна істини в байках і гуморесках»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання байок і навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-5]	Григорій Сковорода. Байки «Ворона й Чиж», «Орел і Черепаха», «Бджола і Шершень» (із збірки «Байки харківські»). Короткі відомості про митця. Алегоричність і філософська мудрість у байках Г. Сковороди. Ідея «сродної праці» (праці за покликанням). Возвеличення праці, яка є	• Читання вголос байок і гуморесок. • Створення візитної картки художнього твору. • Формулювання запитань за змістом твору й пошук відповідей на них. • Створення лепбука за прочитаними творами.

відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 MOV 1.1.2-1-1] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 MOV 1.1.2-4] вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення [9 MOV 1.1.3-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду [9 MOV 2.2.1-1] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів байок [9 MOV 2.2.7-1-6] коментує власні почуття під час читання тексту і враження від прочитаного [9 MOV 2.3.2-1] використовує для виконання завдань текстові / медіатекстові джерела, інформацію з яких вважає достовірною та надійною [9 MOV 2.5.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія демонструє толерантність і здатність до конструктивної взаємодії у процесі редагування [9 MOV 3.3.3-2]	сенсом щасливого життя. Засудження лінощів, ледарства, крадіжки. Мотив життя в гармонії зі світом. Особливості будови байок Г. Сковороди. ТЛ: <i>байка, алегорія</i> (повторення). МЗ: байки Езопа, Ж. Лафонтен «Звірі під час чуми» (<i>зарубіжна література</i>). Павло Глазовий. Гуморески «Провидіння», «Допитливий син», «Чому букви різні», «Приманка». Короткі відомості про митця. Яскравість художніх образів. Щирість, дотепність, відкритість, оптимізм у гуморесках. Народна мораль у творах митця та їхня актуальність. ТЛ: <i>гумореска</i> (повторення). Для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Євген Гребінка «Ведмежий суд», Євген Дудар «Слон і Муха». МК: документальні фільми «Відкрий себе» (режисер Р. Сергієнко), «Григорій Сковорода» (режисер О. Лябаха), «Таємничий Сковорода» (режисер О. Хмирова) (<i>кіномистецтво</i>); Т. Яблонська «Портрет Сковороди», І. Їжакевич «Сковорода в дорозі» (<i>образотворче мистецтво</i>).	• Визначення теми, мотиву, художніх засобів байок. • Обговорення почуттів, думок. • Створення ілюстрацій до байок і гуморесок із використанням інтернет-джерел. • Створення мультимедійної презентації. • Робота з довідковими джерелами. • Оцінювання / самооцінювання індивідуальної чи колективної роботи. • Створення та розв'язування кроссенсів (за вивченим матеріалом). • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір / персонажа», «Чарівна скриня», «Так – Ні»).
--	---	---

4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах байок і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 MOV 4.1.2-1-4]		
Розділ 5 КРИЗЬ ПРОСТІР І ЧАС		
Тема «Детектив, пригоди, фантастика»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати, символи тощо [9 MOV 1.2.2-1] обговорює актуальність, жанрово-родову належність художнього тексту [9 MOV 1.1.2-2] обґрунтовує свою позицію щодо почутого з урахуванням власного досвіду [9 MOV 1.5.1-4] дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови отримання достатньої аргументації [9 MOV 1.5.1-6] доречно використовує цитати для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 MOV 1.6.1-3] використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні	Андрій Кокотюха. Повість «Таємниця козацького скарбу» (скорочено). Короткі відомості про митця. Небезпечні пригоди юних детективів під час літніх канікул. Образи Данька, Богдана й Галини. Кмітливість, винахідливість, рішучість, товариськість головних героїв. Відповідальність за свої вчинки. Інтрига в детективному творі. Засоби творення атмосфери таємничості. ТЛ: <i>детектив</i> (повторення). МЗ: козацька доба (<i>історія</i>); безпека життєдіяльності (<i>основи здоров'я</i>); А. К. Дойл «Пригоди Шерлока Холмса» (<i>зарубіжна література</i>). Таня Малярчук «Мох Нох» або Олесь Бердник «Хто зважиться – вогняним наречеться» (1 твір на вибір учня / учениці чи вчителя / вчительки). Таня Малярчук. Повість «Мох Нох». Короткі відомості про письменницю.	• Застосування прийомів критичного читання художнього тексту. • Виразне читання фрагментів творів, діалогів і монологів у контексті зображуваної комунікативної ситуації. • Визначення елементів композиції, особливостей розгортання сюжету твору. • Дискусія щодо проблем, порушених у творі. • Обговорення відмінностей між науковою інформацією та фантастичною / фентезі, створення повідомлення із цієї теми. • Створення коміксів або малюнків за змістом прочитаного твору. • Формулювання висновків щодо змісту твору та обґрунтування актуальності порушених проблем викликам сучасності в контексті загальнолюдських цінностей. • Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом прочитаного. • Вибірковий переказ тексту повісті. • Дослідження виражальних засобів тексту. • Коментування позицій автора в художньому тексті. • Визначення художніх деталей та

[9 MOB 1.7.2-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання прозових творів [9 MOB 2.1.1-1-2] коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду [9 MOB 2.2.1-1] розмежовує в художньому фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст [9 MOB 2.2.2-1] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання [9 MOB 2.3.1-1] пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у текстах художніх текстах [9 MOB 2.4.5-1] використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення [9 MOB 2.5.3-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну тематику [9 MOB 3.1.2-1]	Протистояння добра і зла. Роздуми про майбутнє людства. Образ Мох Нох, її боротьба за право знати правду. Почуття обов'язку, дотримання обіцянки. Значення дружби й взаємодопомоги. Обстоювання особистих переконань. Усвідомлення та подолання стереотипів. Відображення у творі моральних проблем людства. Прагнення до щасливого майбутнього, випробування на шляху до нього. Особливості фентезійного світобачення. ТЛ: <i>фентезі</i> (повторення). МЗ: відповідальна й безпечна поведінка людини в соціумі (<i>етика</i>). АБО Олесь Бердник. Повість «Хто зважиться – вогняним наречеться» (<i>скорочено</i>). Короткі відомості про митця. Розповідь про фантастичну мандрівку до невідомих планет. Любов до прекрасного, відповідальність за прийняте рішення, вміння вчасно прийти на допомогу врятовують не тільки казкову планету, а й нашу Землю. Протистояння добра і зла. МЗ: відповідальна й безпечна поведінка людини в соціумі (<i>етика</i>); Р. Бредбері «Все літо в один день» (<i>зарубіжна література</i>). ПЧ: Олена Рижко «Дівчина з міста», Ольга Купріян «Солоні поцілунки», Галина Пагутяк «Королівство»,	обґрунтування їхнього значення. • Складання словесного портрета головного героя. • Написання есе за змістом прочитаного художнього твору. • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір / персонажа», «Чарівна скриня», «Так – Ні»).
--	--	---

оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1] добирає виразальні мовні засоби, виявляючи творчу індивідуальність [9 МОВ 3.1.5-2] безпечно спілкується у цифровому середовищі з урахуванням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.2.4-2] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2]	Тетяна Рубан «На північ від кордону», Ніна Бічуя «Звичайний шкільний тиждень», Олександр Зубченко «Перемагаючи долю», Олесь Бердник «Зоряний корсар», Макс Кідрук «Мексиканські хроніки».	
Узагальнення та систематизація вивченого		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів [9 МОВ 2.4.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія	Узагальнення та систематизація вивченого за рік.	• Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин з використанням цифрових технологій. • Перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар до візуальної інформації. • Екскурсії до літературних музеїв та на виставки. • Створення літературних проєктів.

створює та презентує тексти на актуальну тематику [9 МОВ 3.1.2-1] обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми [9 МОВ 3.1.2-3] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]		
--	--	--

9 КЛАС

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального матеріалу	Види навчальної діяльності
І семестр		
Вступ		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-1] обґрунтовує свою позицію щодо почутого повідомлення з урахуванням власного досвіду та інформації з окремих джерел, які вважає авторитетними [9 МОВ 1.5.1-4]	Читацька компетентність. ТЛ: художній твір, аналіз художнього твору (повторення).	- Пояснення теоретико-літературних понять, аналіз розмаїття функцій художньої літератури та багатозначності художніх образів. - Перетворення текстової інформації про літературний процес на візуальну – складання ментальної карти. - Коментування візуальної інформації з метою наскрізного усвідомлення побаченого.

2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи [9 MOV 2.5.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія толерантно коментує різні погляди на обговорювану проблему, узагальнює їх, обстоює власну позицію, дотримується норм етикету [9 MOV 3.2.3-2]		
--	--	--

Розділ 1
СЛОВО МИНУЛИХ ЛІТ

Тема «Українська душа в народних піснях і баладах»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання фольклорних творів [9 MOV 1.1.1-1-2] відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 MOV 1.1.2-1-2] окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту) для подальшої інтерпретації [9 MOV 1.4.1-1] аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту	Народні родинно-побутові пісні. Види родинно-побутових пісень. Традиційна символіка й образи. «Місяць на небі, зіроньки сяють», «Цвіте терен, цвіте терен», «Ой під вишнею, під черешнею...». ТЛ: <i>родинно-побутова пісня; епітет, паралелізм, порівняння</i> (повторення). МЗ: українські народні пісні (<i>музичне мистецтво</i>). Народні балади. Герої, мотиви, сюжети народних балад. Балада «Ой летіла стріла». Мотив суму за загиблим удовиним сином.	• Виразне читання та прослуховування родинно-побутових пісень і балад. • Визначення ідейно-тематичного змісту, символіки та образів родинно-побутових пісень і балад. • Вивчення родинно-побутової пісні напам'ять. • Зіставлення ліричних творів за певними ознаками (робота у парах, групах). • Визначення головних ознак народних балад. • Дослідження мовних одиниць у художньому тексті. • Коментування власних почуттів і вражень від народних балад. • Аналіз та інтерпретація ліро-епічних творів. • Обговорення прочитаного в культурно-
--	--	---

[9 МОВ 1.4.3-1] характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей почутого художнього тексту [9 МОВ 1.5.3-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації визначає специфіку складників структури художніх текстів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень [9 МОВ 2.1.2-2] коментує власні почуття під час читання художнього тексту та враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів [9 МОВ 2.3.2-1] на основі прочитаного створює власний або колективний медійний продукт [9 МОВ 2.7.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну самостійно визначену тематику [9 МОВ 3.1.2-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2]	Зозуля як символ горя, тужби. Роль художніх засобів у творі. ТЛ: балада (повторення). МЗ: козацька доба (<i>історія</i>); спорідненість українських балад із баладами народів світу (<i>зарубіжна література</i>). Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): народна пісня «Сонце низенько», народні балади «Бондарівна», «Ой на горі вогонь горить», Микола Костомаров «Українські балади», Левко Боровиковський «Чарівниця», Петро Гулак-Артемівський «Рибалка», Євген Гребінка «Човен». МК: М. Пимоненко «Суперниці. Біля колодязя», «Святочне ворожіння», І. Гончар «Під вечір», С. Васильківський «А що мати скажуть?», К. Трутовський «Одягають вінок» (<i>образотворче мистецтво</i>); балада «Ой на горі вогонь горить» (виконання – рок-гурт «Мотор'ролла»), музика М. Лисенка до українських народних пісень (<i>музичне мистецтво</i>).	історичному контексті й контексті життєвого досвіду. • Дослідження виражальних засобів у творі. • Створення письмового висловлення. • Нотування (скрайбінг) за мотивами фольклорних творів.
--	---	--

Тема «Давня українська література»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання навчальної інформації [9 МОВ 1.1.1-1-1] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4] самостійно створює конспект, тези почутого [9 МОВ 1.2.2-1] самостійно передає за допомогою різних способів і засобів візуалізації власне розуміння почутого, структуруючи інформацію [9 МОВ 1.2.3-1] знаходить потрібну інформацію, відому або нову, в одному чи кількох джерелах і використовує її відповідно до самостійно визначених цілей [9 МОВ 1.3.1-1] аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту [9 МОВ 1.4.3-1] обґрунтовує зв'язок художнього тексту з власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст — автор») [9 МОВ 1.4.5-1] дослухається до інших думок, демонструючи готовність до зміни власної позиції за умови	Писемна література Русі-України. Перекладна література, Біблія (загальний огляд). Пам'ятки оригінальної літератури. Літописи як історико-художні твори. «Повість минулих літ» – найдавніша пам'ятка літописання Русі-України (фрагменти про князя Святослава та про вбивство князя Бориса за наказом його брата Святополка). Образ князя Святослава як уособлення державного діяча, символ хоробрості. Возвеличення високої моральності князя Бориса й засудження аморального вчинку Святополка. ТЛ: <i>літопис</i> (повторення). Володимир Мономах. «Повчання» («Грамотиця») (<i>уривки на вибір учителя / учительки</i>). Родиний заповіт; монолог, звернений до всіх молодих людей. Моральні заповіді князя нащадкам, настанови й застереження. Актуальність афористичних повчань. ТЛ: <i>повчання</i>. МЗ: доба Русі-України (<i>історія</i>). МК: П. Брейгель Старший «Вавилонська вежа»; Рембрандт. «Повернення блудного сина», В. Слепченко «Нестор Літописець»	• Обговорення почутого / прочитаного в культурно-історичному контексті й контексті життєвого досвіду. • Ознайомлення з українськими перекладами Біблії (П. Куліш, І. Пулюй, І. Нечуй-Левицький, І. Огієнко, І. Хоменко). • Ознайомлення з літописами княжої Русі-України. • Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом прочитаного. • Створення медійного проєкту (ментальної карти) за мотивами «Повісті минулих літ». • Переказування фрагментів літописів у різний спосіб залежно від мети. • Застосування прийомів критичного вибіркового читання тексту «Повчання» Володимира Мономаха. • Пошук інформації про діяльність князів Русі-України з використанням цифрових ресурсів. • Наскрізне читання ліро-епічної героїчної поеми. • Коментування позицій автора в художньому тексті. • Складання плану характеристики персонажів. • Цитатна характеристика образу князя Ігоря та його соратників. • Групова робота над складанням характеристик головних героїв. • Висловлювання думок щодо актуальності тексту. • Дискусія на основі прочитаних текстів у
--	--	---

отримання достатньої аргументації [9 МОВ 1.5.1-6] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання літературних пам'яток [9 МОВ 2.1.1-1-5] співвідносить зміст сприйнятого тексту художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 МОВ 2.1.3-1] характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення художніх текстів різних жанрів, епох і культур, зважаючи на культурно-історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал [9 МОВ 2.2.6-1] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу й інтерпретації текстів літературних пам'яток [9 МОВ 2.2.7-1-6] обстоює власну думку про роль і місце тексту художнього тексту в культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.4.4-1] пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах [9 МОВ 2.4.5-1] творчо опрацьовує прочитаний текст художній текст, передає його в іншому культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.7.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і	(образотворче мистецтво); скульптура «Нестор Літописець» (скульптор М. Антокольський, 1892), скульптура «Нестор Літописець» (скульптор А. Фуженко, 1936) (<i>монументальне мистецтво</i>). «Слово про похід Ігорів». Давньоруська пам'ятка, перлина українського ліро-епосу. Історія створення та проблема авторства. Історико-літературний контекст пам'ятки, містичні мотиви, фольклорні елементи. Образи руських князів – Ігоря, Всеволода, Святослава, поетичний образ Ярославни. Романтико-поетичне змалювання воєнних баталій. Образи-символи у творі. Ідея єдності, патріотизму та вічна ідея людської волі й мудрості. Особливості композиції твору, оригінальність і висока художність. ТЛ: <i>ліро-епічна поема.</i> МЗ: похід князя Ігоря проти половців у 1185 році (<i>історія</i>); «Пісня про Роланда», «Пісня про мого Сіда», «Пісня про Нібелунгів» (<i>зарубіжна література</i>). МК: М. Лисенко «Плач Ярославни» (<i>музичне мистецтво</i>); І. Падалка – ілюстрації до «Слова про похід Ігорів», В. Лопата – цикл гравюр до «Слова про похід Ігорів» (<i>образотворче мистецтво</i>); художній фільм «Богдан-Зиновій Хмельницький» (режисер М. Мащенко, 2007),	культурно-історичному контексті й контексті життєвого досвіду. • Дослідження виражальних засобів прочитаних текстів, визначення їхньої фольклорної основи. • Створення письмового тексту (опис героя / героїні або мінітвір, есе) за змістом «Слова про похід Ігорів». • Написання есе про духовний зв'язок народу з його історичним минулим. • Участь у вікторинах, конкурсах, розгадування ребусів (наприклад: «Відгадай твір / персонажа», «Чарівна скриня», «Так – Ні»).
--	---	--

ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених мовних норм [9 МОВ 3.1.4-1] аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1] визначає переваги й недоліки власних написаних текстів і планує власний навчальний розвиток з урахуванням аналізу допущених помилок [9 МОВ 3.3.3-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах літературних пам'яток і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-5]	художній фільм «Гетьман» (режисер В. Ямбурський, 2015) (<i>кіномистецтво</i>); пам'ятник на честь автора «Слова про похід Ігорів» у м. Переяславі, 1993) (<i>монументальне мистецтво</i>).	
Тема «Сучасники про історичне минуле»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутого, акцентуючи увагу на важливих деталях [9 МОВ 1.1.2-1-1] формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 МОВ 1.1.2-4] обґрунтовує зв'язок художнього тексту з власним та суспільно-історичним досвідом (підтримує діалог «читач — текст — автор») [9 МОВ 1.4.5-1]	Ліна Костенко. Поема-балада «Скіфська одіссея» (<i>скорочено</i>). Короткі відомості про письменницю. Зображення мандрівки грека-торговця Дніпром-Борисфеном із проєкціями в майбутнє. Україна в контексті світової цивілізації. Проблема історичної пам'яті; міфи та реальність; відкриття нового; швидкоплинність людського життя. Часопростір у художньому творі. ТЛ: <i>гумор, іронія</i> (повторення); <i>хронотоп</i>. МК: «Скіфське золото» (<i>ювелірне мистецтво</i>).	• Виразне читання та прослуховування твору. • Визначення тематичного змісту, основних мотивів твору. • Визначення ознак балади у творі. • Коментування власних почуттів і вражень від твору. • Інтерпретація твору. • Віртуальна екскурсія «Загадкова Скіфія». • Обговорення прочитаного в культурно-історичному контексті. • Дослідження виражальних засобів текстів балад. • Складання цитатного плану тексту. • Написання есе. • Створення реклами художнього твору.

2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації співвідносить зміст сприйнятого тексту художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 МОВ 2.1.3-1] пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах [9 МОВ 2.4.5-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-5]	ПЧ: Наталя Забіла «Троянові діти», Іван Білик «Дарунки скіфів», Володимир Малик «Князь Кий», Юліан Опільський «Іду на Вас», «Золотий лев», Ліна Костенко «Берестечко», Костянтина Малицька «Малі герої».	• Створення коміксу за змістом твору.
---	--	---

Розділ 2
СВІТЛО КРІЗЬ ТЕМРЯВУ
(Література ХІХ століття)

Тема «Український колорит у художній літературі»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 МОВ 1.1.2-1-2] окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту) для подальшої інтерпретації [9 МОВ 1.4.1-1] визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 МОВ 1.5.1-2]	Григорій Квітка-Основ'яненко. Комедія «Сватання на Гончарівці». Короткі відомості про митця. Показ життя та побуту українського народу. Засудження соціальної нерівності й уславлення палкого почуття кохання. Образи твору. Звичаї українського народу. ТЛ: соціально-побутова комедія. МК: М. Пимоненко «Свати», «Ворожіння», «Вечоріє», «Не жартуй», ескізи декорацій і костюмів Милиці Симашкевич, художниці театру й кіно	• Створення візитівки письменника / письменниці чи художнього твору. • Застосування прийомів критичного читання художнього тексту відповідно до визначеної мети. • Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом прочитаного художнього твору. • Аналітична робота з дослідження українського соціуму ХІХ століття. • Переказування тексту твору в різний спосіб (від імені персонажів). • Визначення ідейно-тематичного змісту твору.
--	--	---

пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 МОВ 1.8.1-2] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання художніх творів [9 МОВ 2.1.1-1-2] співвідносить зміст сприйнятого тексту художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 МОВ 2.1.3-1] коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 МОВ 2.2.1-1] знаходить спільне і різне в літературних творах різних культур за тематикою, проблематикою, стилем, мовним оформленням, структурою, часом створення тощо [9 МОВ 2.2.4-1] характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення художніх текстів різних жанрів, епох і культур, зважаючи на культурно-історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал [9 МОВ 2.2.6-1] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних	(образотворче мистецтво); фільм-спектакль «Сватання на Гончарівці» (режисер І. Земгано, 1958), вистава «Сватання на Гончарівці» (театр імені Марії Заньковецької, м. Львів, режисер-постановник Ф. Стригун, 2010); художній фільм «За двома зайцями» (режисер В. Іванов, українськомовна версія) (кіномистецтво, театральне мистецтво). Микола Гоголь. Повість «Сорочинський ярмарок» (скорочено). Короткі відомості про митця. Зображення колоритної картини українського ярмарку як традиційного народного свята. Розкриття сутнісних рис народного характеру, народної душі. Образи членів родини Солопія Черевика. Проблематика повісті й народна мораль. Воля – як визначальна ознака українського соціуму. Народнознавчі мотиви у творі. МК: І. Сердюк «На Ярмарок», М. Деревус – ілюстрації до творів М. Гоголя, С. Васильківський «Напередодні ярмарку. Полтавщина», М. Пимоненко «На ярмарку» (образотворче мистецтво); музична комедія «Сорочинський ярмарок» (режисер М. Екк, 1938) (кіномистецтво); пам'ятники М. Гоголю в Україні (монументальне мистецтво).	• Складання характеристик персонажів із використанням цитат. • Обговорення прочитаного в культурно-історичному контексті. • Коментування позицій автора й персонажів щодо порушених проблем. • Коментування власних почуттів і вражень. • Дослідження виражальних засобів тексту та вживання автором живої народної мови, насиченої фразеологізмами. • Участь у дискусії за змістом твору. • Складання інтелектуальної карти з використанням цитатної характеристики персонажів. • Визначення мети й намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Дослідження виражальних засобів тексту. • Створення сенкана. • Віртуальна екскурсія «Національний Сорочинський ярмарок». • Створення медійного проєкту (буктрейлер, плакат, фотоколаж, постер) за мотивами прочитаного літературного твору. • Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин із використанням цифрових технологій. • Проведення рольової гри «Мікрофон». • Написання есе за мотивами прочитаних творів. • Створення коміксів за змістом прочитаних творів.
--	--	--

персонажів, коментує їх вчинки та висловлювання [9 МОВ 2.3.1-1] обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних художніх текстів у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур [9 МОВ 2.3.3-1] аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації [9 МОВ 2.4.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємоді обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 МОВ 3.1.2-3] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ творчо використовує мовні засоби, обираючи із запропонованих варіантів нестандартні рішення, виявляючи художньо-образне, асоціативне мислення [9 МОВ 4.2.1-1] взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 МОВ 4.2.3-1]		
Тема «Незламне прагнення до волі»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутого	Тарас Шевченко. Відомості про митця. Заслання. Останні роки життя. Перепоховання в Україні. Поезія «Готово! Парус розпустили».	• Застосування прийомів критичного читання художнього тексту відповідно до визначеної мети. • Виразне читання поетичних творів.

художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 MOB 1.1.2-1-2] окреслює тематику і проблематику почутого повідомлення (зокрема художнього тексту) для подальшої інтерпретації [9 MOB 1.4.1-1] розрізняє окремі елементи маніпуляції та пропаганди [9 MOB 1.4.4-2] визначає достовірність, новизну, несуперечливість інформації, відповідність своїм переконанням, поглядам [9 MOB 1.5.1-2] пояснює причини відповідного емоційного стану в типових життєвих ситуаціях [9 MOB 1.8.1-2] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання художніх творів [9 MOB 2.1.1-1-2] співвідносить зміст сприйнятого тексту художнього тексту з історичним і соціокультурним контекстом, світоглядною позицією автора [9 MOB 2.1.3-1] коментує та обґрунтовує актуальність порушених в художніх текстах проблем з урахуванням власного досвіду та культурно-історичного контексту [9 MOB 2.2.1-1] знаходить спільне і різне в літературних творах різних культур за тематикою, проблематикою, стилем, мовним	Прощання автора з Кос-Аралом. Безпосередність і композиційна сміливість твору, викликані потребою найприродніше висловити психологічний стан ліричного героя. Подолання настроїв самотності й безнадії. Поезія «Доля» («Ти не лукавила зо мною...»). Автобіографічний філософський твір. Діалог із долею, ставлення людини до випробувань. Мотив чесності із самим собою, вірності обраному шляху попри труднощі. Чесність як запорука успіху. Документальна література про Тараса Шевченка. Дмитро Чуб. «Живий Шевченко: невігдані оповіді» (оповіді «На крилах слави», «Знову в Україні»). ТЛ: документальна література (документалістика). МК: документальний фільм «Шевченко. 200 років самотності» (режисери В. Ніколаєць, О. Струтинська, 2013), документальний фільм «Таємниці генія Шевченка» (режисерка О. Єлісєєва, 2014), документальний фільм «Ген свободи» (режисер О. Ковш, 2014) (кіномистецтво); Т. Шевченко «Місячна ніч на Кос-Аралі», «Новопетровське укріплення» (образотворче мистецтво); пам'ятники Т. Шевченку в Україні та світі (монументальне мистецтво). Марко Вовчок. Оповідання «Викуп».	• Ідейно-художній аналіз лірики. • Дослідження виражальних засобів поетичного тексту. • Формулювання уточнювальних запитань і відповідей за змістом прочитаного художнього твору. • Аналітична робота з дослідження українського соціуму ХІХ століття. • Переказування тексту твору в різний спосіб (від імені персонажів). • Визначення ідейно-тематичного змісту твору. • Складання характеристик персонажів із використанням цитат. • Обговорення прочитаного в культурно-історичному контексті. • Коментування позицій автора й персонажів щодо порушених проблем. • Коментування власних почуттів і вражень. • Дослідження виражальних засобів тексту та вживання автором живої народної мови, насиченої фразеологізмами. • Обговорення прочитаного в культурно-історичному контексті. • Визначення мети й намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Дослідження виражальних засобів тексту. • Створення медійного проєкту (буктрейлер, плакат, фотоколаж, постер); за мотивами прочитаного літературного твору. • Проведення рольової гри «Мікрофон». • Написання есе за мотивами прочитаних творів.
---	---	--

оформленням, структурою, часом створення тощо [9 МОВ 2.2.4-1] характеризує взаємозумовленість елементів змісту, структури та мовного оформлення художніх текстів різних жанрів, епох і культур, зважаючи на культурно-історичний контекст, естетичний та ціннісний потенціал [9 МОВ 2.2.6-1] коментує власні почуття під час читання художнього тексту та враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів [9 МОВ 2.3.2-1] обґрунтовує думку щодо естетичної та мистецької цінності прочитаних художніх текстів у культурно-історичному контексті з урахуванням взаємозв'язків української та інших національних культур [9 МОВ 2.3.3-1] аргументовано висловлюється про актуальність і достовірність інформації [9 МОВ 2.4.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1] обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 МОВ 3.1.2-3] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ	Короткі відомості про письменницю. Прагнення волі як визначальна риса українського народу. Соціально-побутове оповідання про важке життя поневолених селян. Цілеспрямованість кріпака Якова Харченка в пошуках щасливої долі. МЗ: розмовна лексика (<i>українська мова</i>). ПЧ: Марко Кропивницький «Пошились у дурні», Тарас Шевченко «Причинна», «Назар Стодоля», Марко Вовчок «Маруся». <i>Образ Тараса Шевченка в художній літературі:</i> О. Ільченко «Петербурзька осінь», Л. Смілянський «Поетова молодість», З. Тулуб «В степу безкраїм за Уралом», Н. Лівицька-Холодна «Тарас Шевченко». <i>Документалістика про Тараса Шевченка:</i> П. Зайцев «Життя Тараса Шевченка» (<i>уривки</i>), Д. Чуб «Живий Шевченко: невігадані оповіді».	
---	--	--

взаємодіє з іншими особами, використовуючи твори мистецтва для створення власних текстів (зокрема художніх текстів, медіатекстів) [9 МОВ 4.2.3-1]		
Узагальнення та систематизація вивченого		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів [9 МОВ 2.4.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює та презентує тексти на актуальну тематику [9 МОВ 3.1.2-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	Узагальнення та систематизація вивченого за I семестр.	• Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин з використанням цифрових технологій. • Перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації. • Екскурсії до літературних музеїв та на виставки. • Створення літературних проєктів.

II семестр

Розділ 3 НЕМАЄ ЧАСУ НА ПОРАЗКУ (Література XX–XXI століть)

Тема «Виклики й випробування, що загартовують дух»

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях
відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 MOB 1.1.2-1-2]

формулює уточнювальні запитання до почутого для його розуміння [9 MOB 1.1.2-4]

виявляє невербальні засоби, що вказують на наявність у почутому художньому тексті прихованої інформації, передає прихований зміст почутого [9 MOB 1.1.3-2]

самостійно складає і komponує складний план, дає характеристику персонажів літературного твору, доцільно використовуючи цитати [9 MOB 1.2.2-1]

виявляє важливі деталі почутого художнього тексту для ілюстрування власного розуміння почутого [9 MOB 1.4.1-2]

комунікує, визнаючи право на існування іншої думки, з дотриманням принципів етики спілкування [9 MOB 1.6.1-2]

Олександр Довженко. Оповідання «**Воля до життя**».

Короткі відомості про митця.

Зображення війни й людей на війні. Стійкість, нездоланність людини, її духовна й моральна сила.

МЗ: Друга світова війна (*історія*);

Дж. Олдрідж «Останній дюйм» (*зарубіжна література*).

Катерина Мотрич. Повість «**Політ журавлів над нетолоченими травами**» (*скорочено*).

Короткі відомості про письменницю.

Трагедія на Чорнобильській АЕС в художній літературі. Роль у тексті екскурсів у минуле. Тісний зв'язок головної героїні баби Насті з природою. Актуальність твору.

МЗ: вплив людини на довкілля (*географія, фізика*).

МК: К. Білокур «Квіти за тином», «Хата в Богданівці»,

М. Приймаченко «Чорнобривці», «Журавлі» (*образотворче мистецтво*);

пісня «На Чорнобиль журавлі летіли» (текст – Д. Павличко, музика – О. Білаш) (*музичне*

- Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей художнього твору.
- Актуалізація проблем у творах через моделювання життєвих ситуацій.
- Дискусія щодо проблем, порушених у творі.
- Складання характеристик персонажів твору з використанням цитат із тексту.
- Коментування власних почуттів і вражень від прочитаного твору.
- Виразне читання фрагментів твору.
- Коментування позицій автора / авторки й персонажів у художньому тексті, характеристика літературних персонажів.
- Складання анкети головних дійових осіб.
- Обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації.
- Віртуальна екскурсія.
- Створення медійного проекту (фотоколажу, відеоролика, афіші, репортажу) за мотивами прочитаного літературного твору.
- Створення сенкана або діаманти.
- Написання есе.

2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації визначає специфіку складників структури художніх текстів, а також особливості міжродових і міжжанрових утворень [9 МОВ 2.1.2-2] формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів драматичних творів [9 МОВ 2.2.7-1-5] проєціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2] обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички [9 МОВ 2.5.2-1] творчо опрацьовує прочитаний текст художній текст, передає його в іншому культурно-історичному контексті [9 МОВ 2.7.1-1] самостійно добирає та використовує деякі способи творчого експериментування із художнім текстом [9 МОВ 2.7.2-2] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1] обстоює власну позицію щодо порушеної проблеми, аналізуючи та узагальнюючи різні погляди та ідеї [9 МОВ 3.1.2-3]	мистецтво); документальний фільм «Розщеплені на атоми» (автор С. Усенко, режисер С. Сотниченко, 2016) (<i>кіномистецтво</i>). Борис Гуменюк. Поезія «Стара шовковиця під Маріуполем». Поезія в прозі «Соняшник». Короткі відомості про митця. Трагічні сторінки новітньої історії України. Контекст національних змагань українців за незалежність. ТЛ: <i>мілітарна література</i> (повторення), <i>поезія в прозі</i>. Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Олександр Олесь «Живи, Україно», Василь Симоненко «Можливо, знову заgrimлять гармати», Василь Стус «Моя Україна забула сміятись», Микола Карпенко «Мов краплі ті, хвилина по хвилині...», Борис Гуменюк «Заповіт», Наталка Слободянюк «Королева кришталева ходить у броні», сучасна література періоду російсько-української війни. ПЧ: Олесь Гончар «Щоб світився вогник», Ісмаїл Гаспринський «Арслан-киз» («Дівчина-левиця»), Євген Гуцало «Скажений чорнобильський собака», «Інопланетянин», «Дикі гуси», Ліна Костенко «Зона відчуження»,	
---	---	--

4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах драматичних творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-3] використовує різноманітні стратегії (зокрема вільний запис асоціацій, «карти знань», складання списків дивних ідей тощо) для продукування нових мистецьких ідей [9 МОВ 4.2.3-2]	Володимир Яворівський «Марія з полином у кінці століття», Катерина Міхаліцина «Квіти біля четвертого», Тамара Горіха Зерня «Доця», Богдан Томенчук «МИ – ЗМОГЛИ», Тарас Матвіїв – збірка «Мої думки. Ритмопроза».	
Тема «У пошуках сенсу життя»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях переказує почутий художній текст, акцентуючи увагу на змісті загалом, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 МОВ 1.2.1-1] аналізує стильові, жанрові, естетичні та мовні особливості художнього тексту [9 МОВ 1.4.3-1] логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади [9 МОВ 1.6.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання художніх творів [9 МОВ 2.1.1-1-2]	Іван Драч. «Балада про соняшник». Короткі відомості про митця. Талант бачити красу в повсякденному житті. Персоніфікація як засіб формування художніх образів. ТЛ: персоніфікація (повторення). МК: М. Приймаченко «Соняшник життя», К. Білокур «Букет квітів» (образотворче мистецтво). Олесь Гончар. Новела «На косі». Короткі відомості про митця. Осмилення сутності людського існування, призначення людини на землі, повноти й гармонії життя. Внутрішня окриленість головної героїні твору, її емоційні переживання та динамічні зміни в настрої; емоційні реакції персонажів твору. Замилування красою рідної землі. Засудження	• Визначення ідейно-художнього змісту й важливих деталей твору. • Застосування прийомів критичного читання художнього тексту відповідно до визначеної мети. • Визначення проблематики твору. • Постановка проблемних запитань, пов'язаних із вирішенням життєвих ситуацій героїв твору. • Характеристика жанрових особливостей твору. • Виразне читання ліричних віршів. • Аналіз та зіставлення прочитаних поетичних творів за певними ознаками (робота у групах). • Виразне читання фрагментів художнього твору. • Дослідження виражальних засобів тексту. • Визначення мети й намірів ліричного героя. • Перетворення текстової інформації на візуальну (плакат, постер тощо), коментар

формулює логічні та послідовні висновки на основі аналізу та інтерпретації текстів художніх творів [9 МОВ 2.2.7-1-3] проєціює емоційно-чуттєвий досвід персонажів художніх текстів на власну поведінку, переконання, ставлення та цінності [9 МОВ 2.3.1-2] пропонує варіанти інтерпретації образів, подій і ситуацій у художніх текстах [9 МОВ 2.4.5-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія створює в цифровому середовищі повідомлення/ медіатексти із застосуванням гіпертекстових посилань для обговорення особистих і соціально важливих проблем, зокрема популяризації читання [9 МОВ 3.2.1-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2]	байдужості, практицизму, підлабузництва. Проблема охорони довкілля. МЗ: охорона довкілля (<i>природознавство</i>).	візуальної інформації. • Коментування власних почуттів і вражень від тексту. • Написання есе для читацького блогу / літературного журналу на основі прочитаних творів. • Створення ілюстрацій до тексту художнього твору з використанням інтернет-джерел. • Рольова гра «Займи позицію» або «Мікрофон».
Тема «Сила та щирість почуттів»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях свідомо застосовує прийоми активного слухання поетичних творів [9 МОВ 1.1.1-1-3]	Микола Сингаївський. Поезія «Чорнобривці». Сакральні символи загальнолюдських моральних цінностей. Пісня-пам'ять, спогада про батьківську оселю.	• Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей художнього твору. • Визначення основних засобів зображення дійових осіб. • Коментування власних почуттів і вражень

вирізняє невербальні засоби, які сприяють розумінню не вираженого вербально змісту повідомлення [9 МОВ 1.1.3-1] виявляє важливі деталі почутого художнього тексту для ілюстрування власного розуміння почутого [9 МОВ 1.4.1-2] характеризує роль, виражальні можливості та вплив на слухача (адресата) важливих деталей почутого художнього тексту [9 МОВ 1.5.3-1] доречно використовує цитати з різних джерел (зокрема художніх текстів, медіатекстів) для підтвердження та увиразнення власних поглядів, ідей, переконань [9 МОВ 1.6.1-3] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації застосовує різні види критичного читання художніх творів [9 МОВ 2.1.1-1-2] розпізнає в художньому тексті зображувально-виражальні засоби, ознаки авторського стилю [9 МОВ 2.2.6-2] коментує власні почуття під час читання художнього тексту та враження від прочитаного, аналізує вплив виражальних засобів [9 МОВ 2.3.2-1] використовує різні ресурси, зокрема цифрові, для розширення кола читацьких інтересів, демонструючи навички критичного мислення [9 МОВ 2.5.3-1]	МК: пісня «Чорнобривці» (композитор В. Верменич, виконання – О. Пономарьов) (<i>музичне мистецтво</i>). Борис Олійник. Поезія «Пісня про матір». Образ жінки-матері. Мотив щирої синівської любові до найріднішої людини. Почуття обов'язку й відповідальності. Євген Гуцало. Етюд «Падають зірки» (із «Повісті про осінь», збірка «Серпень, спалах любові»), новела «Весняний вечір» (збірка «Серпень, спалах любові»). Короткі відомості про митця. Постать героя-оповідача, за баченням та сприйняттям якого розкриваються погляди на життя, на справжні цінності. Описи природи, що передані через відчуття, переживання, мислення оповідача. ТЛ: лірична проза. Степан Процюк. Повість «Аргонавти» (<i>скорочено</i>). Короткі відомості про митця. Випробування дружбою. Труднощі й перемоги, злети й падіння. Щирість і сила почуттів. Головні герої повісті. Проблематика твору. МЗ: взаємодія та співпраця (<i>етика</i>); К. Гагеруп «Золота вежа», Й. Ягелло «Зелені мартенси» (<i>зарубіжна література</i>).	від прочитаного твору. • Характеристика дійових осіб із використанням цитат. • Визначення особливостей побудови та сюжетних ліній у творі. • Поглиблення знань про види лірики. • Виразне читання поетичних творів про кохання. • Ідейно-художній аналіз інтимної лірики. • Дослідження виражальних засобів поетичного тексту. • Робота в групах над зіставленням ліричних творів за ключовими ознаками. • Вивчення напам'ять і декламування поезії. • Мелодекламація вивчених поетичних творів. • Коментування власних почуттів і вражень прочитаних текстів. • Визначення жанрових ознак твору. • Створення літературного проєкту (збірки власної поезії, лепбука) за мотивами інтимної лірики. Художній відгук на прочитані поетичні твори. • Написання есе за мотивами сучасних поетичних творів. • Усний відгук про твір мистецтва. • Створення медійного проєкту (буктрейлер, плакат, фотоколаж, постер) за мотивами прочитаного літературного твору. • Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин із використанням цифрових технологій. • Створення візитівки художнього твору, сенкана, діаманти.
--	--	--

3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія складає та оформлює власні тексти відповідно до усталених мовних норм [9 МОВ 3.1.4-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ аналізує окремі мовні явища в текстах художніх творів і робить висновки щодо функціонування певних мовних одиниць [9 МОВ 4.1.2-1-2]	Для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Василь Симоненко «Вино з троянд», Ю. Мушкетик «Правда про Прометей», «Правда про Сізіфа». Валентин Чемерис «Аравійська пустеля», Максим Рильський «Коротка новела». Лірика про кохання Олена Теліга. «Розцвітають кущі ясмину...». Володимир Сосюра. «Мені ти приснилась давно». Василь Симоненко. «Дотліває холод мій у ватрі...». Володимир Івасюк. «Я піду в далекі гори». Світлана Короненко. «Замовляння» («Говори про любов...»). ТЛ: <i>інтимна лірика (лірика про кохання).</i> МЗ: <i>світ людських взаємин (етика).</i> Твори для додаткового читання (на вибір учителя / учительки): Микола Вінграновський «Я скучив по тобі, де небо голубе...», Микола Луків «Ідуть і йдуть у Києві дощі», «Не вимовлю ні слова», Світлана Йовенко «Я так тебе люблю», Ганна Дудка «Якого кольору любов?», Микола Боровко «Весняний день», Ліна Костенко «Зустрілись двоє, хлопець і дівча», «Біла симфонія», Ольга Довгоп'ят «Вітер з листям у вальсі кружляє»,	
---	---	--

	Юрій Іздрик «Молитва», сучасна українська поезія про кохання. МК: музична композиція на слова Василя Симоненка «Ну скажи, хіба не фантастично...» (виконання – гурт «Kozak System»), музична композиція на слова Костя Москальця «Вона» (виконання – гурт «Плач Єремії») (<i>музичне мистецтво</i>).	
Тема «Сила дружби й взаємодопомоги в сучасній прозі»		
1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях відповідає на запитання за змістом почутого художнього тексту, акцентуючи увагу на художніх деталях [9 МОВ 1.1.2-1-2] переказує художній текст, акцентуючи увагу на змісті загалом, на окремих важливих деталях або фрагментах [9 МОВ 1.2.1-1] розпізнає і передає прихований зміст художнього тексту, виражений невербально [9 МОВ 1.1.3] окреслює тематику та проблематику художнього тексту [9 МОВ 1.4.1-1] розпізнає основні факти й судження про них, вирізняє авторські інтерпретації, розуміє аргументацію, коментує підтекст художнього тексту [9 МОВ 1.4.6-1] використовує різні засоби художньої виразності у власному мовленні,	Андрій Бачинський. Повість «140 децибелів тиші» (<i>скорочено</i>). Короткі відомості про митця. Проблема толерантного ставлення до людей з інвалідністю. Життєствердна ідея подолання самотності. Образи головних героїв. Уміння співпереживати, допомагати, відчуття підтримки. МЗ: толерантність, взаємодопомога (<i>етика</i>); Г. Сенкевич «Янко-музикант» (<i>зарубіжна література</i>). Олександр Дерманський. Повість «Стонадцять халеп Остапа Квіточки». Короткі відомості про митця. Іронічне зображення перетину реального та фантастичного світу. Колоритність головних персонажів повісті. Причини й наслідки лихослів'я. Сила сказаного слова. МЗ: взаємодія з найближчим оточенням, повага до особистого простору (<i>етика</i>). МК: художній фільм «Пекельна Хоругва, або	• Аналітичне читання твору. • Визначення мети й намірів мовця (персонажа, оповідача твору). • Коментування позицій автора й персонажів у художньому тексті. • Висловлювання про актуальність твору. • Наскрізне читання фрагментів повісті. • Визначення ідейно-тематичного змісту й важливих деталей. • Формулювання проблемних запитань за змістом прочитаного. • Обґрунтування власної позиції та готовність до її зміни в результаті комунікації. • Створення ілюстрацій до тексту художнього твору. • Створення письмового тексту (есе) за змістом прочитаного художнього твору. • Створення медійного проєкту (буктрейлер, плакат, фотоколаж, постер) за текстом прочитаного літературного твору. • Участь у дискусії. • Рольова гра «Займи позицію» або «Мікрофон».

обґрунтовуючи доцільність їх вибору [9 МОВ 1.7.2-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації розмежовує в тексті фактичну інформацію, суб'єктивні судження та прихований підтекст, наводить аргументи для спростування або підтвердження суджень, коментує підтекст [9 МОВ 2.2.2-1] характеризує поведінку та причини виникнення емоційного стану літературних персонажів, коментує їхні вчинки та висловлювання [9 МОВ 2.3.1-1] обговорює з іншими особами свої читацькі вподобання і звички, наводячи приклади, аргументи, презентує прочитаний літературний твір у різний спосіб [9 МОВ 2.5.2-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія оформлює власне висловлення з дотриманням принципів академічної доброчесності [9 МОВ 3.1.3-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ досліджує власне мовлення, аналізує основні риси авторського стилю художнього тексту для вдосконалення власного стилю мовлення [9 МОВ 4.2.4-1]	Різдво Козацьке» (режисер М. Костров, 2019) (кіномистецтво). ПЧ: Олена Алчанова «Час для всього», Марина Павленко «Моя класнюча дівчинка», Тетяна Рубан «На північ від кордону», Раїса Гончарова «Скарб», Олександр Гаврош «Музей пригод», Дзвінка Матіяш «Марта з вулиці святого Миколая», Алевтина Шавlach «Пампуха», Андрій Бачинський «Ватага веселих волоцюг», Оксана Думанська «Школярка з передмістя».	
---	--	--

Узагальнення та систематизація вивченого

1. Взаємодія з іншими особами усно, сприймання і використання інформації в різних комунікативних ситуаціях логічно і послідовно презентує в доцільній жанровій формі власні погляди, ідеї, переконання, підкріплюючи їх аргументами та наводячи доречні приклади із власного або суспільно-історичного досвіду [9 МОВ 1.6.1-1] 2. Сприймання, аналіз, інтерпретація, критичне оцінювання інформації з'ясовує важливість і прогнозує доцільність подальшого використання інформації, здобутої з художніх текстів [9 МОВ 2.4.1-1] 3. Висловлювання думок, почуттів і ставлень, письмова взаємодія аналізує і вдосконалює зміст написаного відповідно до теми та мети висловлювання [9 МОВ 3.3.2-1] 4. Дослідження індивідуального мовлення, літературних і мовних явищ удосконалює власний стиль мовлення, використовуючи різні джерела [9 МОВ 4.2.4]	Узагальнення та систематизація вивченого за рік.	• Проведення літературних квестів, конкурсів, вікторин з використанням цифрових технологій. • Перетворення текстової інформації на візуальну (схема, таблиця, плакат тощо), коментар візуальної інформації. • Екскурсії до літературних музеїв та на виставки. • Створення літературних проєктів.
---	---	--

ДОДАТКИ

Додаток А

Ціннісні орієнтири

1. Усвідомлення духовної краси особистості, наділеної розумом, талантом, вірній гуманістичним переконанням.
2. Усвідомлення себе громадянином / громадянкою України.
3. Усвідомлення потреби виховання патріотичного почуття, поваги до батьків, відданості, вірності в дружбі як загальнолюдських морально-етичних цінностей, віри в перемогу добра, краси, справедливості.
4. Усвідомлення важливості любові до матері, Батьківщини, виховання почуття власної гідності.
5. Усвідомлення активної життєвої позиції як вияву європейськості.
6. Осмислення необхідності активної життєвої позиції та максимальної самореалізації.
7. Усвідомлення важливості морально-етичних цінностей, розвитку естетичного смаку.
8. Усвідомлення громадянської позиції людини як одного з проявів духовності.
9. Усвідомлення великого значення для формування особистості почуття вірності (ідеї, батьківщині, любові, принципам).
10. Усвідомлення відповідальності за свою справу та вчинки.
11. Усвідомлення потреби мати й захищати власну думку, власну позицію в процесі пізнання.
12. Усвідомлення лицарства, сміливості, духовної сили наших героїчних предків. Виховання й утвердження цих якостей у наш час.
13. Потреба виховання важливих гуманних якостей людини – чуйності, доброти, турботи про ближнього, здатності співпереживати.
14. Усвідомлення того, що щирість особистих почуттів – невід’ємне багатство духовного світу людини.
15. Прагнення до гармонії вчинків із загальнолюдськими цінностями.
16. Спонування до творення й примноження добра, краси.
17. Потреба в розвитку естетичного відчуття і смаку, бережного ставлення до природи.
18. Шанобливе ставлення до старших, любов до батьків, природи і світу – важливі моральні цінності людини.
19. Осмислення значення пісенної спадщини українців, усвідомлення важливості відродження й вивчення оригінальної творчості в наш час.

Додаток Б

**Компететнісний потенціал
навчального предмету «Українська література»**

1. Вільне володіння державною мовою*Уміння:*

- читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори;
- усно й письмово висловлювати думки, почуття, погляди;
- розуміти, оцінювати, презентувати здобутки видатних українських письменників;

- адаптуватися до умов спілкування, розв'язувати нестандартні завдання, використовуючи потенціал української мови та відповідні комунікативні стратегії.

Ставлення:

- пошанування української мови як державної – чинника національної та громадянської ідентичності;
- прагнення використовувати українську мову в усіх сферах життя;
- потреба в читанні художньої літератури українською мовою.

2. Здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами

Уміння:

- читати, сприймати, розуміти, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати художні твори;
- використовувати іноземні мови для розширення читацького досвіду, читацьких інтересів у галузі літератури.

Ставлення:

- готовність до міжкультурного діалогу;
- розуміння важливості використання іноземних мов для оволодіння інформацією та міжкультурного спілкування;
- дотримання норм культури спілкування, прийнятої в сучасному суспільстві, повага до культурних та особистісних відмінностей співрозмовників.

3. Математична компетентність

Уміння:

- установлювати причинно-наслідкові зв'язки, виокремлювати головну та другорядну інформацію;
- формулювати визначення, логічно обґрунтовувати висловлену думку;
- перетворювати інформацію з однієї форми в іншу (текст, таблиця, схема тощо) для розв'язання комунікативних завдань;
- аналізувати літературний твір, виокремлювати його компоненти, встановлювати взаємозв'язки між ними у межах художнього цілого.

Ставлення:

- готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання комунікативних проблем;
- розуміння літературного твору як структури, що має певну художню організацію.

4. Компетентності в галузі природничих наук, техніки й технологій

Уміння:

- висловлювати гіпотези, описувати процеси власної діяльності з використанням мовних і мовленнєвих засобів;
- використовувати сучасні технології (зокрема цифрові) для розширення кола читання художньої літератури;
- використовувати ціннісний потенціал художньої літератури для вирішення екологічних проблем, збереження природного й соціокультурного середовища.

Ставлення:

- прагнення поглиблювати уявлення про цілісну наукову картину світу.

5. Інноваційність

Уміння:

- презентувати власні ідеї, бачення, інноваційні погляди зрозуміло, грамотно, креативно, використовуючи доцільні засоби увиразнення мовлення;
- ефективно використовувати різні комунікативні стратегії для розв'язання життєвих проблем, зокрема в ситуаціях неоднозначності та непевності;
- у процесі розв'язання життєвих ситуацій та прийняття особистих рішень спиратися на морально-етичний та естетичний досвід, який містить художню літературу.

Ставлення:

- відкритість до інновацій, готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших;
- морально-етична відповідальність за власні вчинки;
- усвідомлення необхідності поєднання інноваційного поступу особистості/суспільства із морально-етичними нормами, стратегіями толерантної комунікації та міжкультурної взаємодії.

6. Екологічна компетентність

Уміння:

- використовувати потенціал художніх текстів для висвітлення діяльності людини як частини природи;
- критично оцінювати результати людської діяльності в природному середовищі та прогнозувати її наслідки, зокрема відображені в художніх текстах;
- використовувати комунікативні стратегії для реалізації екологічних проєктів, формування екологічної культури та забезпечення сталого розвитку суспільства.

Ставлення:

- готовність зберігати й відновлювати природні ресурси для сьогодення та майбутніх поколінь.

7. Інформаційно-комунікаційна компетентність

Уміння:

- використовувати різні види сприймання художніх текстів для пізнання та естетичного задоволення;
- комунікувати грамотно й безпечно в інформаційному просторі;
- розрізняти емоції інших осіб у контексті діалогу з художнім твором і в комунікативних ситуаціях;
- розпізнавати маніпулятивні технології та протистояти їм;
- застосовувати сучасні цифрові технології для збагачення читацького досвіду й розширення кола читання художньої літератури.

Ставлення:

- задоволення пізнавального (зокрема читацького) інтересу в інформаційному середовищі;
- прагнення етично й естетично взаємодіяти у віртуальному просторі;
- готовність дотримуватись авторських прав та мережевого етикету.

8. Навчання впродовж життя

Уміння:

- постійно збагачувати власний словниковий запас;
- регулярно читати твори української літератури, розрізняти їх за рівнем художньої вартості, визначати їх емоційно-ціннісний потенціал та естетичну довершеність;
- користуватися різними видами бібліотек та орієнтуватися в бібліотечних ресурсах.

Ставлення:

- прагнення удосконалювати читацькі вміння та навички, власне мовлення впродовж життя, розвивати естетичну й мовну інтуїцію;
- розуміння ролі читання для гармонійного розвитку й самовдосконалення;
- прагнення до збагачення читацького й мовленнєвого досвіду.

9. Громадянські та соціальні компетентності

Уміння:

- аргументовано і грамотно висловлювати власну громадянську позицію;
- критично оцінювати інформацію з різних джерел, формувати й обстоювати особистісні життєві орієнтири, спираючись на цінності українського народу та міжнародний досвід;
- виявляти у творах художньої літератури громадянські ідеї, теми, мотиви, образи, актуальні для сьогодення.
- виявляти у художніх творах соціально важливий зміст, застереження й прогнозування суспільства щодо згубних тенденцій;
- враховувати вплив слова на психічне здоров'я людини, відповідально використовувати мовні виражальні засоби;
- застосовувати комунікативні стратегії для протистояння деструктивним та маніпулятивним впливам, що є загрозою здоров'ю;
- конструктивно спілкуватися в різних соціальних середовищах, реалізуючи принципи свободи особистості.

Ставлення:

- любов до України, шанобливе ставлення до її історії, культури, державних символів;
- сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у художніх текстах;
- повага до права та законодавства для забезпечення функціонування української мови як державної;
- прагнення до пізнання суспільного досвіду України та інших країн засобами мови й художньої літератури;
- формування активної суспільної позиції, патріотизму, відповідальності за долю України, людей, власні вчинки;

10. Культурна компетентність

Уміння:

- використовувати мову й потенціал художньої літератури світу для національного, культурного й особистісного самовираження;
- читати, аналізувати, інтерпретувати художні тексти;
- сприймати й осмислювати цінності, актуалізовані в художніх творах;

- добирати твори художньої літератури для читання, щоб одержати насолоду й користь від прочитаного;
- розглядати художні твори в контексті розвитку культури;

Ставлення:

- потреба в читанні творів художньої літератури для самопізнання й пізнання світу через мистецтво слова, задоволення та рефлексії над прочитаним;
- зацікавленість культурними здобутками України та світу;
- усвідомлення значення художньої літератури як важливої складової культури людства.

11. Підприємливість та фінансова грамотність

Уміння:

- презентувати власні ідеї та ініціативи зрозуміло, грамотно з використанням доцільних виражальних засобів;
- використовувати комунікативні стратегії для формулювання власних пропозицій і рішень;
- спиратися на етичний потенціал художньої літератури в процесі реалізації життєвих задач, підприємницьких рішень;
- пояснювати заощадження, інвестування, запозичення тощо у соціальному та морально етичному контексті;

Ставлення:

- готовність брати на себе відповідальність за себе та інших осіб;
- розуміння ролі комунікативних умінь, читацького досвіду для успішної самореалізації, зокрема у професійній кар'єрі та діловому середовищі;
- усвідомлення важливості володіння державною мовою та спілкування іноземними мовами для забезпечення добробуту і фінансового успіху;
- готовність обстоювати важливість збільшення доходу, ощадливості та раціонального використання коштів із дотриманням морально-етичних норм.